

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΒ΄.

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ 31 ΤΟΥ ΜΑΗ 1914

ΑΡΙΘΜΟΣ 527

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΙΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Ν. ΓΙΑΝΝΙΟΣ. Ἐλληνικὸς πολιτισμὸς.
ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ. Τὸ κίνημα.
ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. Χαιρετισμὸς στὴν Ψυχάρη.
ΕΙΡΗΝΗ Π. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ. Ἰδεοπλάστης
(τέλος).
Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Περισσότερο φῶς!
Μ. ΜΑΚΑΛΑΣΗΣ. Στροφὲς ἀπὸ τὸ τραγούδι τῶν Ἰουρι-
σιμῶν.
ΝΕΟΛΟΓΟΣ ΠΑΤΡΩΝ. Ὁ Ψυχάρης στὴν Πάτρα.
Γ. ΠΕΡΙΓΑΛΙΤΗΣ. Τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου (τέλος).
ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ. Τολμηστεί!
Ἡ Βουργαρικὴ γλώσσα (τέλος)
ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ. Μάντεμα.
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Ψυχάρης.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ.— Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.— ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ—
ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Τὸ ταξιδάκι μας ἴσχαμε τὴν Πάτρα, ἱερὴ ἀποδη-
μία γιὰ μᾶς. Πηγαίναμε νὰ τονε δοῦμε γιὰ πρώτη
φορὰ. Πηγαίναμε νὰ φιλήσουμε εὐλαδητικὰ τὸ φω-
τεινὸ τὸ χέρι ποῦ μᾶς ἔδειξε τὸ δρόμο τῆς Ἰδέας,
τὸ πατρικὸ τὸ χέρι ποῦ μᾶς κράτησε νὰ τονε
διαβροῦμε περήφανα καὶ λεβέντικα.

Ἡ ψυχὴ μου εἶταν πλημμυρισμένη χαρὰ καὶ ὁ-
μως ἔτρεμα τὸ πρῶτο συναπάντημα. Ἦλθαι ἔτσι
μεγάλος ὅπως ξεβγαίνει ἀπὸ τὸ ἔργο του τὸ τρανὸ
καὶ ἀπὸ τὰ σοφὰ του τὰ βιβλία; ὦ, ἡ πίστη μου,
ἡ ἀφοσίωσή μου, ἡ ἀγάπη μου, εἶχαν πλάσει ἕναν
κολοσσὸ κ' ἔτρεμα μήπως ἡ προσωπικὴ γνωριμιά
μου τονε λιγνέψει. Μικὰ λέξη ἄτυχη, ἕνα κίνημα
ἀσυλλόγιστο, ἀκόμα κ' ἕνα ψεγάδι ἀδιόρατο, εἶναι
ἱκανὰ νὰ σοῦ νερώσουν τὸ κρασί τοῦ ἐθνουσιασμοῦ,
νὰ σοῦ σκεπάσουνε μὲ πελώρια κηλὶδα τὸν ἥλιο τῆς
ἁποίας λατρείας σου. Τὰ εἰδῶλα ποῦ πλάθει κανεὶς
στὴ φαντασία του εἶναι τόσο μυγιδάκια καὶ μὲ
τὸ παραμικρότερο σωριάζονται κομάτια καταγής!

ΜΑΝΤΕΜΑ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα πάλαιψεν ἡ Ἑλλάδα.
Τοῦ Βυζάντιου γλωμὸ τῆς δίνουσι αἰῶνα.
Καὶ μηδὲ πῶχει, πεθαμένον ἀχνάδα.
Στὰ πετράδια ἂν ἐπνίχτε τὴν κορώνα,
Ποῦ γιὰ μιὰ μέρα ἐφάνηκε κολώνα.
Ποῦ γιὰ μιὰν ὥρα ἐφλόγισε σὺ δάδα,
Στὸ ματοκυλισμένο τὸν ἀγώνα.
Γιὰ τὴν Ἑλλάδα πάλαιψεν ἡ Ἑλλάδα!
Φτάσε, φρονή μου, ὅπου δὲ φτάνει βόλι.
Κύκνου λαχτάρα, μάταια δὲν προσμένει
Νὰ τραγουδήσει μιὰν ἀυγὴ στὴν Πόλη!
Μὰ ἄλλοι! Ἡαλιάσοι, τρέμετε τὴ μέρα.
Ποῦ θὰ ρουαστεῖ σὰ λέαινα στὸν ἀέρα,
Ἡ Ἑλλάδα ἡ αἱματοκυλισμένη!

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

Καὶ νά, ὁ ἀληθινὰ μεγάλος. Ἀπὸ τὸ πρῶτο
συναπάντημα, ἀπ' αὐτῆς ἐκείνης τῆς κρίσιμης δεκί-
μασίαι, βγαίνει μεγαλύτερος, ἀνεβαίνει ἴσχαμε καὶ
ποῦ σοῦ εἶταν ἀδύνατο νὰ τον ἀνεβάσεις ἐσὺ μὲ τὴ
φαντασία σου. Ἡ πρώτη ματιά του, ὁ πρῶτος λό-
γος του, τὸ πρῶτο χαμυγέλιό του, μαγνητῆτες. Πάει
σὲ τραβήξανε, σκλαβώθηκανε γιὰ πάντα. Κι ἂν, ἀφοῦ
μιὰ φορὰ σοῦ μίλησε, μιὰ φορὰ συνεδέθηκανε μαζὶ
του, τὸν ἀρνηθεῖς ὕστερα, δὲ φταίει αὐτός. Φταίει ἡ
ψυχὴ σου ποῦ εἶναι ἀνίκανη νὰ δελεῖ γιὰ πάντα μὲ
μιὰ γιγάντια ψυχὴ, φταίει ὁ ταπεινὸς ἐγωϊσμὸς σου
ποῦ δὲ σ' ἀφίνει νὰ ἀναγνωρίσεις τὸν ἀληθινὰ μεγα-
λύτερό σου, φταίει τὸ περιορισμένο σου τὸ μυαλὸ
ποῦ δὲ σὲ βοηθάει νὰ νεβεῖς ἴσχαμε μιὰ τέτλια πνεμα-
τικὴ κορυφή.

Τὸ χέρι του τὸ τραβήξε σὰ σκύψαμε νὰ τονε
φιλήσουμε στὸ βράχι τοῦ Ρήγας Γκόλφης καὶ γῶ.
Κι ἔμω, ὁ ἴδιος, σὰν τοῦ διάβασε, ἕνα βράδι στὸ
ξενοδοχεῖο ποῦ τρώγαμε, ὁ Ρήγας Γκόλφης τὸ χει-
ρετισμὸ ποῦ γράψε γιὰ τὸν ἐρχομὸ του, ἔραπαξε συγ-
κινημένος τὸ χέρι του καὶ τοῦ τὸ φίλησε. Καὶ συλ-
λογίστηκα κείνη τὴ στιγμή:

— Ὅλο καὶ θάνεθαίνει αὐτός ὁ ἄθροπος;

Ζάλη σὲ πιάνει νὰν τὸν ἀκολουθᾷς στὸ ἀνέβασμά του.

Διὸ μέρες μείναμε μαζί του, κι ἀπὸ τὴ στιγμή πού τὸν πρωτοχαιρετούσαμε στὸ βατόρι πού τὸν ἔφερνε ἀπὸ τὴ Γαλλία, ἴσαμε τὴ στιγμή πού τὸν ἀποχαιρετούσαμε στὴν Πατρινὴ σκάλα γιὰ νὰ μπαρκαριστεῖ γιὰ τὴν Κεφαλονιά, ζούσαμε μέσα σ' ἓνα τρανταφυλλένιο μεθῆσι πού τὸ γεννοῦσε ὁ πλατὺς του νοῦς καὶ ἡ μεγάλη του ἡ καρδιά. Τόσο πλάταινε τὸν καιρὸ ἢ συντροφιά του, ὥστε οἱ δυὸ μέρες, δυὸ μῆνες, ἂν ἔχι δυὸ αἰῶνες, μᾶς φανήκανε, κι ἄμα χωριστήκαμε τόχαμε πιστέψει πιά πῶς σιμά του κερδίσαμε ζωὴ—καὶ τέτια ζωὴ!—, ζήσαμε διπλές, πεντάδιπλες τὶς μέρες μας.

Ἄπὸ τὸ καρνεδάκι μου ξεσηκώνω διὰ μερικὲς ἀραδούλες, πού χαρακτηρίζουν τὴν πρώτη μου ἐντύπωση.

«...ὁ νοῦς. Κάθε λόγος του, κι ὁ πιὸ κοινός, διδαχὴ καὶ μάθημα. Ἄκόμα καὶ σὰ χωρατεύει, κάτι ἔχεις νὰ μάθεις. Σῶνει νὰ ξέρεις καὶ νὰ μπορεῖς νὰ ὠφελῆθεις».

«...τὰ χρόνια. Νέος, πιὸ νέος ἀπ' ἄλους μας κι ἀπὸ σᾶς,—μὴ θυμώσετε!—ὦ νέοι, πού βαλθήκατε φιλότιμα κ' εὐγενικὰ νὰ χτυπήσετε τοὺς φιλολογικοὺς φαυλοκράτες. Ὁ καιρὸς περνώντας ἀπὸ τὴν ψυχὴ του νι ἀπὸ τὸ νοῦ του τὰ δυνάμωσε, νιάτα τοῦ ἔδωσε κ' ἔχι γερατιά.

«...ὁ χαρακτήρας. Ἴσιος, εἰλικρινὴς, παληκάρσιος. Ἐδῶσε τὴν κάρτα του στὸ τελωνεῖο, στὸ ξενοδοχεῖο, εἶπε τὸνομά του παντοῦ. Χαμογέλασε ὅταν τοῦπαμε πῶς ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή ἔλ' ἡ Πάτρα ἔμαθε τὸν ἐρχομὸ του καὶ δέχτηκε πρόθυμα κ' εὐγενικὰ τὸ συντάχτη τοῦ «Νεολόγου» ποῦρθε στὸ ξενοδοχεῖο νὰν τοῦ ζήτησε συνέντευξη γιὰ τὴ φημερίδα του».

«...ἡ καρδιά. Γιουμάτη καλοσύνη κι ἀγάπη γιὰ ἄλους καὶ γιὰ ἄλα. Κι ὅταν ἀκόμα θυμώνει, θαρρεῖς πῶς πονεῖ, πῶς λυπάται κείνους πού τὸν ἀναγκάζουνε νὰ θυμῶνει.»

Στὸ καρνεδάκι μου βρίσκω καὶ τοῦτη τὴ σημειωσούλα :

«... κ' ἔπρεπε νάχε τόσο μεγάλη καὶ τόσο τρυφερὴ ψυχὴ, γιὰ ν' ἀγκαλιάσει τέτιο μεγάλο ζήτημα γιὰ νὰν τὸ κάνει τῆς ζωῆς του σκοπὸ. Τὸν ἀγῶνα του νοῦς καὶ καρδιὰ μαζί τοῦ τονε γεννήσανε. Σοφία κι Ἀγάπη».

«...ὁ πατριωτισμός. Συγκίνηση βαθιά, ἀγάπη δυνατὴ γιὰ τὴν Πατρίδα. Κι ἔλ' αὐτὰ φανερώνουνται ἔχι μελοδραματικά, μὰ σοβαρὰ καὶ στοχαστικά,

μὲ κριτικὲς λιγόλογες. Μπορεῖ ἀξιόλογα νὰ πεῖ μὲ τὸν ποιητὴ μαζί πῶς «νιώθει χαλασμὸ στὰ στήθια του» γιὰ τὴν πατρίδα. Ζήτησε νὰ γνωρίσει τὸ συνταγματάρχη κ. Κούρτη πού διοικοῦσε τὸ 12 σύνταγμα, τὸ Πατρινό, στὴ μάχη τοῦ Κιλκίς. «Εἶναι χρέος μου», μᾶς εἶπε.

«... ἡ ἐργασία. Ὀλοκληρωτικὰ ἀπερωμένοις στὸ ἔργο του. Ἀδιάκοπα καὶ ἄλα τὰ μελετᾷ. Οἱ λίστες στὰ ξενοδοχεῖα, οἱ ἐπιγραφὲς στὰ μαγαζιά, οἱ κουβέντες τοῦ δρόμου, ἄλα θὰ μποῦνε κάτω ἀπὸ τὸ ἐπιστημονικὸ του μικροσκόπιο. Καὶ ἡ δουλιὰ ἔχι κόπος μὰ διασκέδαση τοῦ εἶναι.»

«... ἡ κουβέντια. Ἡ Μυριέλλα, ἡ αἰσταντικὴ καὶ διανοητικὴ κόρη, πού λίγες στιγμὲς σήμερα κουβέντιασε μαζί του, μούλεγε :

— Μέλι ὁ λόγος του, βουρὸ ἡ πίστη του, ἀσπλένια τὰ ἐπιχειρήματά του. Κι ὁ φανατικώτερος καθαρευουσιάνος νὰ καθίσῃ δυὸ στιγμὲς μαζί του καὶ νὰ τὸν ἀκούσει, εἶναι ἀδύνατο νὰν τοῦ ἀντισταθεῖ.

Καὶ τὸ εἶδαμε τὸ μεσημέρι. Ὁ συντάχτης τοῦ «Νεολόγου» ἤρθε καθαρευουσιάνος κ' ἔφυγε δημοτικιστής.»

Ἄπὸ τὶς σημειωσούλες αὐτές, πού βρίσκονται σκρόπιες στὸ καρνεδάκι μου, κι ἀπὸ ἄλλες καμπόσες, λογάριαζα νὰ βγάλω μιὰ ψυχολογικὴ μελέτη, νὰ δώσω ἓνα χαρακτηρισμὸ τοῦ πλατὺ, νὰναλύσω τὸν ἄθροισμα, τὸν ποιητὴ, τὸν ἐπιστήμονα. Μ' ἀδύνατο, τουλάχιστο γιὰ σήμερα, γιὰ τούτη τὴ στιγμή. Εἶναι τόσο δυνατὴ ἡ ἐντύπωση πού μ' ἔφισε ἡ γνωριμιὰ του, τόση ἡ χαρὰ πού πλημμυρίζε: τὰ στήθια μου, καὶ τόση ἡ περηφάνεια μου γιατί ἓνας τέτιος ξεχωριστὸς ἄθροισμα μὸ κάνει τὴν τιμὴ νὰ μὲ θεωρεῖ φίλο του καὶ συναγωνιστὴ του, ὥστε ἡ πένηννα μου, ὅσο καὶ νὰν τὴ στενοχωρῶ, σὰν τὴ λύρα τοῦ Ἀνακρέοντα, μόνον ἔρωτα ἤχει», μένο λόγια ἐνθουσιασμοῦ βγάξει. Ὅσοι ἀφιέρωσαν τὴ ζωὴ τους σ' ἓναν εὐγενικὸ ἀγῶνα καὶ βρεθῆκανε σὲ παρόμοια μὲ μένα περίστασι, θὰ μὲ νιώθουν καὶ θὰ μὲ δικιώνουνε. Γιὰ τοὺς ἄλλους, λεπτὸ δὲ δίνω τσακιστό. Εἶναι τόσοι, κι ἀναμεταξύ μας ἀκόμα, πού βλέπουνε ταπεινά, ὥστε δὲ βρίσκεις μὲ δαύτους λογαριασμό. Καὶ τὸ φρονιμώτερο, καθόλου νὰ μὴν τοὺς συλλογίζεσαι.

Τὸ συμπέρασμά μου ἀπὸ τὴ γνωριμιὰ του τὸ διατύπωσα σὲ δυὸ μου λόγια στὸ σύντροφό μου, μέσα στὸ τραῖνο, σὰ γυρίζαμε στὴν Ἀθήνα :

— Σωτήριε, τοῦ εἶπα, πού μᾶς ἔφισε τόσο γλήγορα, γιατί τὰ μάτια μου, ταῦτιά μου, ὁ νοῦς μου, ἡ ψυχὴ μου, βρισκόντουσαν, ὅσο εἶτανε μαζί μας, σὲ τόση ἔντασι, ὥστε χρειάζοντουσαν ξεκούρασμα μιὰν ὥρ' ἀρχύτερα !...

ΤΟΛΜΗΣΤΕ!

Ξακολουθῆνε οἱ διωγμοὶ καὶ τὰ μαρτυρικά τὰ βάσανα τῶν Ἑλλήνων στὸ δολοφονικὸ Τούρκικο Κράτος. Σκοτωμοὶ, φυλάκισμα, βρισιές, μοϊκοτάς, ἀρπαγμα περιβουῶν, γδύσιμο ἀπὸ καθ' ἐφῆδιο, πέταγμα στὸ δρόμο καὶ διώξιμο, ἀτίμασμα γυναικῶν καὶ κοριτσιῶν κατάντησαν οἱ συνειθισμένες καὶ καθημερινές εἰδήσεις πὸν λαβαίνουμε ἀπὸ καὶ πέρα. Χιλιάδες καὶ χιλιάδες οἱ δυστυχισμένοι ἐμῆθοι μας, πὸν μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα καταφεύγουμε στὴ Σαλονίκη, στὴ Χιό, στὴ Μιτυλήνη. Ἡ Θράκη ξεπατώθηκε, τὰ ἴδια παθαίνει σὰ Ἑλληνικὰ σημεῖα τῆς καὶ ἡ Μικρὴ Ἀσία. Ἄν ἀληθεύει αὐτὸ πὸν γράφουμε οἱ χτεσινῆς ἡμερομηνίας ἐφημερίδες, εἰ 7. 000 ψυχές κατάφυγαν μόνο στὴ Χιό ἀπ' τὴν ἀντικρυνὴ παραλία, πρέπει νὰ ἔχη φοβερὴ ἔνταση ὁ διωγμός. Ἀπὸ μιὰ βδομάδα τώρα κυκλοφορεῖ σὲ λιγόλογες καὶ σκοτεινές εἰδήσεις τῶνομα τῆς Κάτω Παναγιάς. Ὅπως φαίνεται μεγάλη συμφορὰ τὸ θρήκε τὸ γαλαξοπράσινο ἑλληνικὸ χωριὸ μὲ τὶς λαχταριστές γυναῖκες του, πὸν ἢ ὁμορφιά τους δὲν ἔπεφε στὴ μιὰ κάτου ἀπὸ τὴν ἄλλη. Παρόμοιες καὶ χειρότερες συμφορές γύρω στ' Ἀἰβάλι καὶ ἀντικρὸ στὴ Μιτυλήνη. Τὰ ἴδια ἀντικρὸ στὴν Τένεδο. Πάρα μέσα τὸ τί γίνεται, ἕνας θεὸς τὸ ξέρει. Σὰν πολὺ μακρινὸς ἀντίλαλος μᾶς ἔρχεται στὴ χάση καὶ στὴ φέξη καμμιὰ κολοβὴ ξεψυχισμένη εἰδηση ἀπὸ περὶ μέσα.

Μὲ δυὸ λόγια, οἱ Τούρκοι ἐφαρμόζουμε κείνο πὸν προανάγγειλε ὁ Γκαλήπ, μόλις ἦρθε πρεσβευτῆς στὴν Ἀθήνα.

Ἐμεῖς τί κάνουμε .

Ἐμεῖς ὄχι μόνο ἐκατάπιαμε τότε τὸ φέροισμο τοῦ Τούρκου πρεσβευτῆ, πούρθε νὰ μᾶς ἀναγγεῖλι διωγμὸ τοῦ ἔθνους μας μὲ τὶς ἐφημερίδες μας, ὄχι μόνο τότε καμαρώνουμε καὶ πᾶμε καὶ στοὺς χοροὺς του μῆνες τώρα, παρὰ ἐκαταντήσαμε νὰ τότε στείλωμε κ' **Ἐπιθεωρητὴ** γιὰ τὴ Διοίκησή μας στὴ Μακεδονία. Ἐμεῖς μὲ τὴ στάση μας, μὲ τὶς γιορτές μας καὶ τὰ ρέστα δίνουμε τὴν ἐντύπωση, εἰ αὐτὰ πὸν γίνονται στοὺς δικούς μας τὰ παίρουμε σὰ νὰ γίνονται τὸ κοντύτερο στὴ Σομαλιλάνδη καὶ στοὺς μαύρους, πὸν καὶ τότες σὰν ἄνθρωποι ἔπρεπε νὰ δείξουμε περὶτερη συγκίνηση ἀπ' ὅση δείχνουμε. Ἐμεῖς, ὅπως φερνόμεστε, φαινόμαστε πὸς οὔτ' ἔθνικὸ οὔτε ἀνθρώπινο δεσμὸ ἔχουμε μὲ τοὺς διωγμένους—δὲ μιλῶ γιὰ τὸν καθ'αὐτὸ Ἑλληνικὸ λαό, τὸ βασιαντισμένονο, μὰ καὶ κοιμισμένο, μιλῶ γιὰ τὸ Ἐπίσημο Κράτος καὶ τὴν Ἀθηναϊκὴ φευτοαριστοκρατία καὶ πλουτοκρατία—, πὸς τὸ θέμε νὰ λείψουμε ἀπ' τὴν

Τουρκία, γιὰ νὰ λείψουν κ' οἱ μπελάδες μας φαινόμαστε σὰ νὰ δίνουμε τὴν ἀπόδειξη γι' αὐτὸ πὸν πᾶν οἱ Τούρκοι, εἰ τὴ μετανάστευση ἀπ' τὴν Τουρκία τὴν προκαλοῦμ' ἔμεῖς. Ἐμεῖς ἀρθρογραφοῦμε γιὰ τὴν Ἀνόρθωση καὶ τὴν Ἀντιπολίτευση καὶ γιὰ τὶς ἐκλογές μας καὶ γιὰ τὸ σύστημα τῆς κάλπης. Ἐμεῖς μασοῦμε καὶ ξαναμασοῦμε τὸ «διπλασίασμα» τῆς Ἑλλάδας καὶ κοκκορευόμεστε γιὰ τὸ «πολιτικὸν μας αἰσθητήριον» καὶ τὶς φυλιές πὸν πέφτουνε σὸ ἔθνικὸ τὸ σῶμα τὶς παίρουμε, ἔτσι δείχνουμε τοῦλάχιστο; πὸς πέφτουνε σὲ ξένα καπούλια.

Ἡ ὄνταλίσα ἢ «Πατρίς» ἄς μὴ χολιάση καὶ δὲν τῆς πειράζουμε τὸν «Κραταῖον τῆς Κύριον», πὸν τὸν ἀγαπᾶμ' ἔμεῖς καλύτερ' ἀπ' αὐτὴ. Δὲν ἀντιπολιτευόμεστε, ἀλλὰ πονᾶμε καὶ πνιγόμεστε. Πνιγόμεστε καὶ δὲν καταλαβαίνουμε τὴ στάση τῆς Κυβέρνησης ἀγνάντια στὸ διωγμὸ. Δὲν μπορούμε νὰ τὴν ἐξηγήσουμε. Βάζουμε κάτου τὴ στενόχωρη καὶ παρδαλὴ ἐσωτερικὴ κατάσταση, τὴν κούραση καὶ τὴν ἐξάντληση τοῦ λαοῦ μας, τὴν ἀνάγκη ἡσυχίας, τὴ μετανάστευση στὴν Ἀμερικὴ καὶ τὴν περίσσια κουραμπιέδικη πάσσα τοῦ στρατοῦ μας, τὴ δύσκολη θέση τοῦ Κράτους, τὸν Ἑπειρωτικὸ περιστασμό, ὄλ' αὐτὰ. Μὰ κ' ἔτσι δὲν τὴ νοιώθουμε τὴν τόσο μεγάλη ὑπομονή μας. Τόσον καιρὸ μᾶς σφάζουν, μᾶς ἀτιμάζουν, μᾶς γδύνουν, μᾶς σαλαπατοῦν. Πὸν εἶναι μιὰ σημαντικὴ χειρονομία τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ μιὰ τρανταχτὴ τοῦ διαμαρτυρία πὸν νὰ φέρη ἀποτέλεσμα: (*)

Μέσα στὴν Ἑλλάδα ἔχουμε τώρα τοῦλάχιστο 300—400 χιλιάδες Τούρκους. Καὶ σὸ Αἶγατο, νομίζουμε, κυριαρχοῦμε γιὰ τὴν ὥρα καὶ δίχως τ' Ἀμερικάνικα θωρακωτὰ πὸν ἀγοράσαμε, ἂν ἀληθεύει ἢ σημερινὴ εἰδηση. Λοιπὸν: Κάθε περιουσία Ἑλληνικὴ π' ἀρπάζουνε οἱ Τούρκοι, γιὰ τὸ νὰ μὴν εἰδοποιήσουμε εἰ θὰ τὴν πλερώσουνε μὲ μιὰ τούρκικη περιουσία στὴν Ἑλλάδα; Ἐμεῖς μὲ τὴν εὐαγγελικὴ πολιτικὴ μας, κ' ἐκεῖνοι μὲ τὴν Τούρκικη, δὲν τὰ βγάζουμε πέρα. Ἄς τὸ γυρίσουμε λοιπὸν τὸ φύλλο. Δὲν πρέπει νὰ φοβούμεστε εἰ μὲ τὴν ἀντιπόδοση τῆς καταστροφῆς οἱ ζημιωμένοι ὑθάμαστε πάλι ἔμεῖς, ἀφοῦ ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Τουρκίας εἶναι τοῦλάχιστο πενταπλάσιος ἀπ' τὸν ἐδῶ Τούρκικο πληθυσμὸ. Τὸν Ἑλληνικὸν ὄγκο τῆς Ἡέλης καὶ τῆς Σμύρνης δὲν εἶν' εὐκόλο, μοῦ φαίνεται, νὰ τὸν ἀφανίσουν, ἐπίσης καὶ τῆς περιοχῆς τῆς Τραπεζούντας ὅπου εἶναι γειτόνισσα ἢ Ρουσία.

Καὶ τὸ κάτου κάτου τῆς γραφῆς, ἄμα παρα-

(*) Σημ. τοῦ «Νουμά». Ἡ χερνονομία πὸν ζηταίει ὁ συνεργάτης μας ἔγινε καὶ φαίνεται θὰ γίνει ἀκόμη ἐκφρασιτικώτερον.

πληθύνη τὸ κακὸ πού μᾶς κάνουν—καὶ μήπως δὲν ἐπαραπλήθυνε;—μποροῦμε μὲ τὸ στόλο καὶ μὲ ἀποβάσεις νὰ τοὺς ρημάξουμε στὰ παράλια. Ὡστε δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ λογαριάσουν τὴ φοβέρα τῆς ἀνταπόδοσης. Ἐχομε λοιπὸν ἓνα ὄπλο, τὴν ἀνταπόδοση τουλάχιστο τῆς ἀρπαγῆς τῶν περιουσιῶν. Γιατὶ βέβαια τὴν ἀνταπόδοση καὶ στίς σφαγές, τὸ ἀτίμασμα καὶ τὰ βρασανιστήρια δὲν τὴν συμβουλεύουμε. Συμβουλεύουμε μολαταῦτα τὸν καταρτισμὸ ἐγδικητικῶν ἀνταρτικῶν σωμάτων ἀπὸ τοὺς διωγμένους προπάντων καὶ ἀτιμασμένους, σωμάτων πού νὰ ριχτοῦνε στίς φωλιές τῶν δολοφόνων καὶ νάνταποδίνουνε τὰ ἴσα στοὺς ἴδιους ἢ στοὺς ἠθικοὺς αὐτουργούς. Μιὰ σφαῖρα λ. χ. στὸ βρωμώκορμο τοῦ Ναζήμ δὲ θάταν ἄγια ἐπιχείρηση;

Ἄλλο ὄπλο μας, πῶς καλύτερο, εἶναι τὸ κλείσιμο τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τοῦ λιμανιοῦ τῆς Σμύρνης. Κλείσιμο ὄχι γιὰ τὰ πολεμικὰ εἶδη μόνο καὶ τὰ κάρβουνα, πού θάτανε μιὰ τρύπα στὸ νερό, ἀλλὰ κλείσιμο τέλει, κλείσιμο πού θὰ τσοῦξη ὄχι τοὺς Τούρκους, ἀλλὰ τοὺς Εὐρωπαίους καὶ θὰ κἀνη τίς ἀτιμότερες κι ἀπὸ τοὺς Τούρκους Εὐρωπείκες Κυβερνήσεις, ἐπίσης καὶ τὴ φιληνάδα μας τὴ Ρουμανία, νὰ θυμηθοῦνε τὴν ἀνθρώπινη ἀλληλεγγύη καὶ νὰ διατάξουνε τὸ τέλος τοῦ διωγμοῦ. Πρέπει νὰ τὸ τολμήσῃ ἢ Κυβέρνηση. Δὲ χρειάζεται νὰ κηρύξῃ πόλεμο, ἀφοῦ οἱ Τούρκοι εἰχως κήρυξη ἐπίσημη μᾶς πολεμοῦνε μὲ τὸν ἀτιμότερο πόλεμο. Καὶ δὲν πρέπει νὰ φοβᾶται, μήπως βρεθῇ μπρὸς σ' Εὐρωπείκη ἀπαγόρευση. Αὐτὸ πῶς θάτανε ὄχι «ἀνω ποταμῶν», παρὰ καὶ «ἀνω τοῦ αἰθέριου ὠκεανοῦ», νὰ μᾶς ἀπαγορέψουνε νὰ ζητήσουμε τὴν πάση τῆς δολοφονίας καὶ τοῦ διωγμοῦ. Μονάχα νὰ κηρύξῃ ἢ Κυβέρνηση ὅτι μὲ τὸν ἀποκλεισμὸ δὲ ζητᾶμε καμμιά κατάκτηση, κανέναν ἐκδικασμὸ ἀνῆθικο, κανένα νέο οἰκονομικὸ ἢ ἄλλο κέρδος οὔτε ἀκόμη καὶ τὴν ἀναγνώριση τῆς κυριαρχίας μας στὰ νησιά, παρὰ μόνο καὶ μόνο ν' ἀφήσουν οἱ δολοφόνοι ἡσυχους τοὺς ἀδερφοὺς μας νὰ ζήσουν ὅπως ζοῦσανε στοὺς πατριγονικούς τους τόπους. Ἄλλο τίποτα. Τὰ ρέστα τὰ φίνουμε νὰ τὰ λύσῃ ἓνας πόλεμος, ἂν δὲν τὸ θένε οἱ Τούρκοι νὰ λυθοῦν μὲ τὸ καλὸ.

Παραληροῦμε μήπως; Δὲν πιστεύουμε. Πιστεύουμε ὅτι καὶ λογικὰ καὶ δυνατὰ προτείνουμε. Δὲν ἀμφιβάλλουμε ὅτι «ἔχουσι τὴν γνώσιν οἱ φύλακες» ὅτι ἐτοιμάζονται, ὅτι ἐλπίζουν, ἐνεργοῦν, περιμένουν, φοβοῦνται, ποιὸς ξέρει τί. Ὅτι κρατιοῦνται, ποιὸς ξέρει γιὰ ποιὸ λόγον. Ὅτι σκεδιάζουν ἴσως μεγαπήβολα πράγματα προβλέποντας τὸ πέσιμον τῆς τούρκικης βελανιδιάς. Ἀλλὰ ἢ κατὰστασιν αὐτὴ εἶναι ὑποφερτὴ, εἶναι σωστὸ πρᾶμα ἢ ἀπάθεια αὐτὴ;

Ἄν εἶναι νὰ ἐτοιμαστοῦμε, ὅταν δὲ θάχη μείνει ρουθοῦν Ἑλληνικὸ στὴν Τουρκία, ὅταν θάφανεστοῦν αἰώνων ἀποχτήματα καὶ θὰ ξεπατωθοῦν προγονικὰ θεμέλια, τὴν ἐτοιμασία μας νὰ τὴν βρᾶσομε. Τὸ κράτος μας πλημμύρισε ἀπὸ στραπατσαρτισμὸν Ἑλληνισμό. Τί θὰ γίνῃ αὐτὸς ὁ δυστυχισμένος κόσμος; Κι ὡς ποιὸ σημεῖο περιμένετε νὰ φτάσῃ τὸ κακὸ: Τολμήστε ἐπὶ τέλους κάττι! Ἄλλοιως, σὰ δὲν τολμάτε, δὲν ἔπρεπε νὰ φτάσῃτε νὰ φτάσῃτε στὸ διωγμὸ τὰ πράγματα. Ὅπωςδὴποτε πρέπει νὰ σταματήσῃ ὁ διωγμὸς!

25.5.914

ΛΥΔΟΣ ΠΟΛΛΑΒΡΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ἀπὸ τὸ νέο βιβλίον τοῦ Ἰδα

Τὰ «Γράμματα» ζητοῦσαν νὰ μάθουν μὲ τὴν Ἐρευνὰ τοὺς ποῖα θάνατι ἢ «μελλοντικὴ κατεῦθυνση» τῆς Ἑλληνικῆς σκέψης» ὅστερα ἀπὸ τὰ πολεμικὰ γεγονότα τοῦ 1912—1913.

Ὁ Ἰδᾶς ἀπαντᾷ, μὲ τὸ νέο του βιβλίον, πὼς ἢ Ἑλληνικὴ φυλὴ πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ τὴ δημοτικὴ τῆς παράδοσις ἢ θέλῃ νὰ δημιουργήσῃ πολιτισμὸ δικὸς τῆς καὶ ἢ θέλῃ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν πολιτικὴ τῆς ἔνωσις. Ὅλα τὰ κακὰ μας ὡς τώρα εἶχαν προέλθει ἀπὸ τὴ «σοχολαστικὴ παράδοσις», πού «περιώριζε τὴ δημιουργικὴ δύναμιν τοῦ Ἑλληνα», ἢ ἀπὸ τὴν ἀπομίμηση τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, πού μᾶς μετέτρεψε εἰς «ξενότροπες μαϊμούδες». γ' ἀπὸ τὴ στραβὴ ἀντίληψιν πού εἶχε τὸ Ἑλλαδικὸ Κράτος γιὰ τὸν προορισμὸν του, νὰ γίνῃ δηλαδὴ πρότυπον μικροῦ κράτους (Βέλγιο), ἔχωντων πὼς εἶχε συσταθῆ γιὰ νὰ ἐνωσῇ ὅλους τοὺς Ἑλληνας εἰς μιὰν αὐτοκρατορίαν.

Τώρα ἔμεις οἱ τελευταῖοι πόλεμοι, πού εἶτανε «τὸ ξέσπασμα τῆς ἐθνικῆς πίστεως στὴ μεγαλοσύνη τῆς φυλῆς» ἀνοιξαν διάπλατα τὸ δρόμον πρὸς τὴν ἐλοκληρωτικὴ ἀποκατάστασιν τῆς. Κι ἄρκει στὸ ἐξῆς νὰ καλλιεργήσομε τὴ δημοτικὴν μᾶς παράδοσιν, τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, γιὰ νὰ φρειάξομε ἓνα τρανὸν Κράτος πού θὰ κατακτήσῃ τὸν κόσμον μὲ τὴ δύναμιν του καὶ μὲ τὸν πολιτισμὸν του. Ἐπειδὴ ποιὸς εἶναι ὁ τελικὸς σκοπὸς τῶν ἐθνῶν; «Ὁ πολιτισμὸς! Νά, πὼς τὰ ἔθνη εἶνε χρήσιμα στὴν ἀνθρωπότητα».

Αὐτὴ εἶνε ἢ οὐσία τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰδα.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Ὅσοι ζωντανοὶ» μᾶς παρυσιαίεται τὴ φορὰ αὐτὴ, ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος σὰν

ὁ πῶς φανατικὸς ὑπερασπιστὴς τοῦ νεοελληνικοῦ Ἱμπεριαλισμοῦ, κ' ἀπὸ τὸ ἄλλο σὺν ὁ πῶς ἐνθουσιασμένος ὁπαδὸς τῆς ἀγαπημένης του ἰδεολογίας τοῦ Μαλλιαρισμοῦ· κανεὶς ἴσως δὲν εἰδειξεν ἀκομὴ τόση πίστη στὴν ἀξία τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ὅση ὁ Ἰδᾶς, καὶ κανεὶς ἴσως δὲν ὕμνησε πῶς ἐμπνευσμένα ἀπ' αὐτὸν τὸν ἐρχόμενο Ἑλληνικὸ πολιτισμὸ.

Μαζὺ του εἶνε ἀναγκασμένοι νὰ συμφωνήσουν ὅλοι οἱ Ἑλληνες νασιοναλιστές. Ὁ Ἰδᾶς δίνει τίς ἀληθινὰς βάσεις τῆς ἰδεολογίας του, διατυπώνει φωτεινὰ τὸ θεωρητικὸ μέρος τῆς σημερινῆς μεγαλομανίας, πὺρ συνεπῆρε τοὺς Πανελλήνους. Δικαίωμα νὰ μὴ συμφωνήσουν μὲ τὸν Ἰδᾶ ἔχουν μόνον ἅσσοι πιστεύουν σὲ ἄλλες ἰδεολογίες, ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς κ' οἱ Σοσιαλιστές, τοὺς ὁποίους ὁ Ἰδᾶς βρῖσκει ἀντίθετους στὸ δρόμο του, κτυπᾷ, καὶ καταγίνεται νὰ προσηλυτίσῃ στὴν ἰδεολογία του.

Ἵπάρχει ἀνάγκη νὰ ἀμνηθεύμε ;

Δὲ θὰ τὸ κάναμε, ἂν ὁ Ἰδᾶς δὲν εἶτανε «πρεσβευτής». Ἦνας πρεσβευτής, στὴ ρωμαϊκῆ κοινωνία μας, ἐπηρεάζει ἀκόμῃ κ' ἐκείνους πὺρ δὲν ἔχουν τίς σκέψεις του, παράδειγμα οἱ καλοὶ φίλοι «ἐστέτ» τῶν ἀλεξανδρινῶν «Γραμμάτων» πὺρ βιάστηκαν νὰ τυπώσουν τὸν «Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ» πρὶν ἐκδώσουν μαζὺ καὶ τίς ἀντίθετες ἰδεολογίες πὺρ ἔλαβαν γιὰ τὴν Ἑρευνά τους. Μέσα σ' αὐτὴ λέγω πὺρ ἡ ψυχολογία τοῦ Ἑλληνα· στὸν Πόλεμο, γιὰ ἄσσοι τὴν εἶδαν ἀπὸ κοντὰ δὲν εἶναι «ἡ πολεμικὴ ἐρμὴ τῆς φυλῆς» πὺρ ἔδλεπε—μὲ τὸ δικαίωμα—ὁ Ἰδᾶς ἀπὸ τὰ γραφεῖα τοῦ Ἐπιτελείου (Θεσσαλονίκης «ὡς ἀπεσπασμένος δεκανεὺς» (Νουμᾶς ἀριθ. 525), παρὰ κάτῃ πὺρ ἀνατρέπει τὸ ἐπιχείρημα τῆς εὐκολῆς νίκης τῶν Ἑλληνικῶν ὅπλων, ἐπάνω στὸ ὅποιο βασίλει· τίς θεωρίες του γιὰ νὰ πάρῃ τὴν Πόλην.

Κι' ἀλήθεια ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς δὲν ἐκρυβε μέσα του ἄγνωστὸς μας ὡς τώρα πολεμικὴς ἐρμὴ, πὺρ μὲ τὸ ἀπότομο ξέσπασμά τους ἔφεραν τὴν ἀπόροπτη νίκη. Πρέπει ἀπειναντίας νὰ πεισθοῦμε, γιὰ τὸ καλὸ τῆς φυλῆς, πὺρ οἱ πολεμικὴς μας ἐπιτυχίες δὲν προήλθαν ἀπὸ τὴ φυσικὴ ἐξέλιξη τῶν ἠθικῶν μας δυνάμεων.

Ὁ Ἰδᾶς παραδέχεται πὺρ ὁ Ἑλληνας ξιππάστηκε γιὰ τίς νίκες του, ἀλλὰ τὸ ἐξηγεῖ ἔτσι : «ὁ ἔλληνας δὲν πίστευε στὸν ἑαυτὸ του, στὴ δύναμη του, στὴ ζωτανάδα του καὶ γι' αὐτὸ ξιππάστηκε». Τὸ σωστὸ ἔμως εἶναι πὺρ τὸ ἔθνος τρίβει ἀκόμῃ τὰ μάτια του μπροστὰ στὶς νίκες, ἐπειδὴ κ' ὁ τελευταῖος στρατιώτης πὺρ ἔχει δεῖ τὴν ἐξέλιξη μιᾶς μάχης ἔχει νοιώσει κατάθρα πὺρ ὁ πόλεμος εἶναι παιχνίδι τῆς τύχης : **Νικᾷ ὁ πολεμιστὴς ὅταν διάφο-**

ρὸς τυχερὸς περιστάσεις τὸν εὐνοοῦν. Κι' ἂν ἐπρόκειτο νὰ βρεθοῦν οἱ ἄλλοι «περίπου» νόμοι—ὑστερα ἀπὸ τὴν τύχη—πὺρ δίνουν τὴ νίκη, θὰ λέγαμε : Ὁ θετικώτερος ἀπὸ τοὺς παράγοντες τῆς νίκης εἶναι **τὸ ἠθικὸ**, ἡ ψυχολογία τοῦ στρατιώτη. Ἡ πειθαρχία τοῦ στρατοῦ, ὁ στρατηγικὸς νοῦς (ὁ κοινὸς ἐπαρκεῖ ὅταν δὲν κἀν σφάλματα κουτά), ἡ διάπλαση τοῦ ἐδάφους, οἱ Γαλλικὲς Ἀποστολὲς καὶ οἱ γερμανικὲς στρατιωτικὲς Ἀκαδημίες κτλ., εἶναι ὅλα στοιχεῖα βοηθητικὰ μόνον τῆς νίκης καὶ δευτερεύοντα. Ἀλλὰ τὸ ἠθικὸν τοῦ στρατιώτη μας, πὺρ ἔχουμε νὰ ἐξετάσουμε σοβαρά, δὲν εἶδαμε νὰ πηγάζῃ ἀπὸ μιὰ μοναδικὴ φλέβα, τὴν ἀληθινὴ πατριωτικὴ (ἴσον : ἀπελευθέρωση πασχόντων, μὲ ἔλατῆριον τὴν φιλευσπλαγχνία πὺρ εἶναι χαρακτηριστικὸ μιᾶς ἀληθινῆς ἠθικῆς).

Οἱ λιγώτεροι πολέμησαν γιὰ πατριωτικὰ ἰδανικά. **Οἱ περισσότεροι** πολέμησαν γιὰ τὸ ἐγὼ τους, γιὰ τὴν ἐκτεθειμένη τιμὴ τους· ἄλλοι ἀπὸ καθήκοντα ἐπαγγελματικὰ ἢ συμφέροντα ὄλικά καὶ ἄλλοι ἀπὸ ἀνάγκη ἢ βία. Κι' ὅλοι οἱ πολεμιστὲς, ὑστερα ἀπὸ τὸ ἀγῆσισμα τῆς πραγματικότητας τοῦ πολέμου, εἶχαν γιὰ τελευταῖα τοὺς φρίσσοντα τὸ «μιὰ πὺρ μπήκαμε στὸ χορὸ θὰ χορέψουμε». Καὶ κρίνετε ἂν θὰ ἔχουν ἄρεξῃ νὰ χορέψουν καὶ αὔριο, τώρα πὺρ γνωρίζουν τί ἐστὶ πόλεμος, ἢ ἂν ἕνα τέτοιο πολυσύνθετο κ' ἀνίσχυρο ἠθικὸ μωρὸν νὰ διαρκέσῃ.

Βλέπουμε ὥστε τὸ ἠθικὸ, τὸ θετικώτερον αὐτὸ ἀνθρώπινο στοιχεῖο τῆς νίκης, νὰ ἐκμηδενίζεται ἀπὸ ἔλλειψη ὁμοιογένειας στὸ περιεχόμενό του. Μὰ κ' ἂν ἀκόμῃ ἦταν τὸ καθαρὸ πατριωτικὸ, ἢ πατριωτικὴ πολεμικὴ λύσσα (ἐρμὴ ἀνύπαρκτη στὸν εὐφυῆ ρωμὸ ἅμα δὲ βρῖσκει ἐπαρκῆ τὸ λόγο γιὰ τὸν ὅποιο ἀφείλει νὰ πεθάνῃ), πάλι δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ τεθῇ ὡς ἡ ἀπόλυτη βᾶσις τῆς νίκης, ἐπειδὴ ἔχει νὰ παλαίψῃ μὲ μύριες ὑπεράνθρωπες δυνάμεις πὺρ δίνουν στὸν πόλεμο τὸν πρῶτο ρόλο στὴν Τύχη.

Αὐτὸ εἶδαμε νὰ καταλήγῃ στὴν πραγματικότητα τὸ μοναδικὸ ἐπιχείρημα τῶν ἐθνικιστῶν, ἢ εὐκολὴ ἐπιτυχία τῶν ἔλληνα. ὅπλων στὸ ὅποιο βασίζομενος καὶ ὁ Ἰδᾶς σπρώχνει ἐπίμονα τὸ ἔθνος στὴν κατεῦθυνση ἐνὸς ἑλληνικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ*. Κι'

* Ἴδου ἕνα χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Ἰδα : σελ. 11 μᾶς μαθαίνει πὺρ ὁ Βενιζέλος εἶχε κάμει τὴν πρώτη ἐπιστρατεία μὲ τὴν ἰδέα πὺρ ἡ Εὐρώπη θὰ οταματοῦσε τὸ Βαλκανικὸ πόλεμο καὶ θὰ χάριζε στὴν Ἑλλάδα τὴν Κρήτη. Μὰ ἡ Εὐρώπη δὲν τὸ κούνησε καὶ τ' ἀποτελέσματα τοῦ πρώτου πολέμου «θὰ ἦταν γιὰ τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος θλιβερώτατα καὶ γιὰ τὰ Σλαβικὰ εὐχαριστώτατα—ὅσο καὶ νὰ εἰδειχνε χαρὰ τὸ ἀνήξερο Ἑλληνικὸ Κράτος πὺρ μεγάλωσε κ' αὐτὸ λιγὰκι μὲ δικὸ του

ὅταν μὴν ξεύροντας πῶς ἡ ἀμφιβολία κυριαρχεῖ στὸ
ζήτημα τῆς νίκης, βγαίνουμε νὰ παρασύρουμε ἕνα
λαό, σὸν τὸ δικό μας, στὴ μεγαλομανία του, νομί-
ζοντας πῶς δείχτηκε ἄξιος νὰ πολεμᾷ καὶ νὰ νικᾷ
ἐνῶ ποτέ του δὲν εἶτανε κατακτητικός» (σελ. 17),
τότε ὄχι μονάχα θὰ τὸν κάνουμε νὰ χάσῃ τὶς ἀπρο-
δόκητες νέες κατακτήσεις του, παρὰ νὰ χάσῃ καὶ
τὴν ἐθνική του ἀνεξαρτησία.

(Στὸ ἄλλο φύλλο τελιώνει)

N. GIANNIOS

κίνημα—ἂν δὲν γίνονταν μετ' ὀλίγους μῆνες καὶ δεύτερος
πόλεμος, ἀναμεταξύ στοὺς συμμάχους, ὅπου περιλαμπρα
νίκησαν οἱ Ἕλληνες τοὺς Βουλγάρους, ὅπου τὸ μῖσος τὸ
φυλετικὸ ἔσπλησε μιὰν ἀβάσταχτη ὀρμή στοὺς Ἕλληνες,
ποὺ ἕνας ἄξιος Βασιλιάς Κωνσταντῖνος ἀποφασιστικὰ
τεχνικὰ καὶ ἀντρωμένα τὴν ἔκαμε νίκη καὶ δόξα του
ἢ πίστη σ' ἡ μεγαλοσύνη τῆς φυλῆς καὶ τὸ ὄραμα τῆς,
ἐθνικῆς ἀλήθειας, ἔκαμε τὸ δεύτερο πόλεμο καὶ ὄχι τὰ
συμφέροντα τῆς χαμηλοβλεπούσας κοντόφθαλμης πολιτι-
κῆς τοῦ Ἑλλαδικοῦ Κράτους».

Ἀηλαθὴ ὁ Ἴδας ἐκ τῶν ὑστέρων, ὕστερα ἀπὸ τὶς «περί-
λαμπρες νίκες» τοῦ δευτέρου πολέμου, κτυπᾷ τὸν κοντό-
φθαλμο Βενιζέλο ποὺ δὲν τὸν ἠθελε. Μὰ ἂν δὲ νικοῦσα ἂν
οἱ Ἕλληνες τοὺς Βουλγάρους, τὰ ἀποτελέσματα δὲ θάταν
πιο θλιβερά ἀπὸ καὶ ποὺ γόρευε νὰ τ' ἀφίσῃ χωρὶς δεύ-
τερο πόλεμο ἢ «χαμηλοβλεπούσα Πολιτικὴ» τοῦ Βενιζέλου;
Ἰσα ἴσα ἂν ὑπάρχη καὶ ποὺ πρέπει νὰ γραφῆι στὸ ἐνερ-
γητικὸ τοῦ Φρόνιμου Ἀνορθωτῆ τῶν μουρζουάδων, στὴν
ἀποφασιστικότητα τοῦ ὁποίου οφείλεται ἡ πρώτη ἐπιστρα-
τεία» εἶναι ἐκεῖνος τοῦ ὁ διαταγμὸς γιὰ τὸ δεύτερο πόλεμο.
Τὶς μέρες ἐκεῖνες, κάτω ἀπὸ τὰ ἀντίσκηνα, συμφωνοῦσε
μαζύ του ὅλος ὁ ἑλληνικὸς στρατός. (Εἶναι κρῖμα ποὺ ὅσοι
δὲν ξέχουν τὴν εὐλιχρίνεια τοῦ Ἴδα, κρίνοντας ἀπὸ μερικά
παρόμοια σημεῖα τοῦ βιβλίου του, νὰ νομίσουν πῶς τὸ-
γραψε γιὰ νὰ χτυπηθῆι ὁ Βενιζέλος μετ' ἐπιχειρήματα ἀρ-
χῶν, ἐπιχειρήματα δυνατώτερα ἀπὸ τὰ «σκρίπεια» καὶ τὰ
«πώπεια»).

ΠΑΛΑΜΑ—ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ

ΙΑΜΒΟΙ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΙΣΤΟΙ

ΜΕΡΟΣ Β΄.

ΜΑΓΓΙΟΒΟΤΑΝΑ

Διασκευή, τραγούδι καὶ ωιάνο

Προλούδιο—Μιά νεράιδα μ' ἐγέννησε—Ἡ γριά Ζωή =
Στέκει τὸ Βασιλόπουλο—Ἡ Μαύρη Λάμια—Γυρνᾷ κι ὀρ-
μᾷ ὁ Μενέλαος—Ἀπὸ ἕνα βασίλεια—Σπέρμα τῆς Χάρι-
τος—Ἡ Διγενῆς Ἀρκίτας.

Σ' ἕνα τόμον δο. 8. Ὅποιος θέλει, παραγ-
γέλνει τὸ βιβλίον καὶ στά γραφεῖα τοῦ «Νουμά»
δίχως παραπανιστὸ ἔξοδο γιὰ ταχυδρομικά.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΨΥΧΑΡΗ

Τὴν Ἑλλάδα πολλοὶ ἔχουν φιλημένη,
μὰ τὸ δικό σου φίλημα ἀνασταίνει
τὴν πηγὴ τῆς ζωῆς, ποὺ εἶναι θρημένη
μὲ τὴν αἰώνια Ποίηση, δοξασιμένη.

Τρικύμισε ἡ πνοή σου τὸ λιμάνι,
κ' ἑαρινὴ ἦρθε ἡ αὔρα ν' ἀνασάνῃ
τὸ πνέμα ἑνὸς λαοῦ, ποὺ εἶχε μαράνει
τοῦ Σοφοῦ παραστράτημα καὶ πλάνῃ.

Στὴ χώρα ποὺ θρηνοῦσε τὸ συντρίμι
λύρα μᾶς ἔφερες τὴν ἐπιστήμη,
ξευγάρωσες τὸ σήμερον στὴ μνήμη,
δρόμο ἀνοιξες πλατὴ τὸ στενοδρόμι.

ὦ Δάσκαλέ μου, πόσα σοῦ χροστοῦμε!
Φῶς μᾶς κερνάς τὴ δόξα νὰ χαροῦμε,
στῆς ψυχῆς τὰ βαθιὰ ἱερά νὰ μποῦμε,
μὲ φτερά τὸν αἰθέρα νὰ διαβοῦμε.

Ἀγάπη καὶ θυσία, ἰδέας λαχτάρα,
τοῦ εὐγενικοῦ πολέμου τὴν ἀντάρα,
στὴ σλαβία τὴν Παράδοση κατάρρα
μὲ τὴ μελωδικὴ σοροπᾶς κιθάρα.

Τὸ νοῦ καὶ τὴν καρδιά δικὰ μας κίνεῖς!
μὲ τὸ δικέλι ὀρθὸ τριβόλια βγάνεις.
τὴ γέφυρα γῆ μὲ τὰ νῆθια νὰ γλυκάνῃς
καὶ μ' ἀηδονολαλιές νὰ τὴ μοιράνῃς.

Ὁ πόθος σου ἱερός, ἀγνὸ τὸ χέρι
ποὺ νέα μιὰ πίστη νὰ θεομάνη ἔφρει.
Στὴν ἀχάριστη γνώμη, στ' ἀγριοκαίρι
φτερουγίζει ἡ λαλιά σου περιστέρι.

Τὸν ταπεινὸ πονεῖς στ' ἀθῶα του πάθη,
τὴ γυναῖκα ἀνασέρνεις ἀπ' τὰ βάθη,
τῆς ἁμαρτίας θορεῖς τὸ μαῦρο ἀγκάθι
μὲ τὴ γαλήνια μοῖρα ποὺ τὸ πλάθει.

Πόσο τρανὸ εἶναι τὸ παράδειγμά σου!
ὦ τὴ σκοτάδι ἐδιάλυσε, στοχάσου!
Πρῶτος καὶ μόνος ὄλοι ὀλόγουρά σου
μὲ τὸ κρασί μεθοῦμε τῆς χαρᾶς σου.

Στὸ μέτωπό σου ἡ νέα ἀπτικὴ βοτάνη
μὲ λογισμοὺς πλεχτό, ἔφρει νὰ ὑψάνῃ
καὶ πὺ πολὺ ἀπὸ ἕνα στεφάνι
φαὶ καὶ φῶς ἀπὸ τὸ μεσουράνι.

ΓΗΓΑΣ ΓΡΟΛΦΗΣ

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ

Πιστεύω πώς θ' άκουστῆ μ' εὐχαρίστηση ἀπ' ὄσους διαβάζουμε τὸ «Νουμᾶ» κ' ἡ δική μου γνώμη γιὰ τὸ κίνημα ποὺ φαίνεται ν' ἀρχίζει οἱ νέοι ἐναντίω στη φιλολογικὴ φανλοκρατία τοῦ τόπου μας.

Πρῶτα-πρῶτα πρέπει νὰ ξεκαθαριστῆ τὸ κατὰ ποῦ θὰ χτυπήσουνε οἱ νέοι καὶ τί θὰ γυρέψουνε νὰ κάμουνε.

Ἐνεξάρτητα ἀπὸ τὴ δική τους δημιουργικὴ δουλειά, ποὺ πάντα ὑποθέτουμε πὼς ὑπάρχει, οἱ νέοι ἀποφασίζουνε νὰ χτυπήσουνε τοὺς ἀνάξιους μαζὶ κ' ἐπιτήδειους—γιατὶ αὐτοὶ ἔναι οἱ ἐπικίνδυνοι—κ' ἄχι τοὺς καλοὺς, ὅπως κάποιον ἔγραψα. Κ' ἔπειτα οἱ νέοι δὲ θὰ γυρέψουνε νὰ βάλουνε στὸν τόπο τῆς μᾶς φανλοκρατίας μιὰν ἄλλην ὅμοια, ὅπως πάλε κάποιος ἔγραψε. Θ' ἀγωνιστοῦνε νὰ ρίξουνε κάθε ψευτοαξία καὶ νὰ σηκώσουνε κάθε ἐργασία π' ἀξίζει. Τέτοιος ἀγῶνας εἶναι βέβαια δύσκολος. Μὰ γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ δειλιάζουμε. Πρέπει νὰ κάμουμε ὅ,τι μπορούμε.

Ἐδῶ ἔχουμε στὸ θέατρο μιὰ κλίκα· αὐτὴ τὴν ἴδια κλίκα ποὺ κ' ὁ κ. Ξερόπουλος τὴν ἐπολέμησε, μὰ σήμερα φαίνεται νὰ μὴν τ' ἀρέσει νὰ τὴν πολεμήσουμε. Αὐτὴ τὴν κλίκα ποιὸς νέος ποὺ νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴ φιλολογία δὲ θέλει νὰ τὴ χτυπήσῃ;

Ἐδῶ ἔχουμε μιὰ κλίκα ποὺ διευτύνει τὰ γούστα τῆς τάξης ποὺ τῆ λένε καλὴ κ' ἀναπτυγμένη, τῆς τάξης ποὺ διευτύνει τὴν κοινωνία κ' ἔχει τὸν παρά. Καὶ μὲ τὴν ὑποστήριξη τῆς τάξης αὐτῆς, ἡ κλίκα μᾶς δίνει τὴ σαβούρα γιὰ φιλολογία, γιατί ὅλος ὁ ἄλλος κοσμάκης ἐδῶ ἀκλουθαίει τὰ γούστα τῆς τάξεως αὐτῆς. Δὲ θέλει πόλεμο αὐτὸ τὸ πράμα;

Ἐδῶ ἔχουμε τὸ φιλανθρωπικὸ σῦλλογο «Παρνασσός» ποὺ ἐτιζετάρει «λόγιους μὲ ἀνεγνωρισμένον ἢ μὴ φιλολογικὸν ὄνομα.» Καὶ βρίσκει πὼς λόγιος μὲ ὄνόματα φιλολογικὰ εἶναι ὅλοι οἱ σεβαστοὶ μας σ' ὅλα τὰλλα διάκοι τῆς Μακεδονίας κ' ὁ κ. Ἀμπελάς. Κι' ἐμᾶς ὅλους καὶ μαζί μας καὶ τὸν Κ. Παλαιμᾶ καὶ τὸ Δελμοῦζο μᾶς ἀπαγορεύει νὰ ζοῦμε. Αὐτὸ δὲ θέλει πόλεμο;

Ἐδῶ ἔχουμε βιομηχανοὺς ποὺ παρουσιάζουνε τὴν κάθε λογῆς βιομηχανικὴ τους δουλειά γιὰ φιλολογία καὶ τὴ ρεκλαμάρουνε στὰ φύλλα κ' ὁ κο-

σμάκης τὴ χάρτει γιὰ τέτοια. Αὐτὸ δὲ θέλει πόλεμο;

Τὸ λοιπὸν δὲν κνηγάμε ἴσκιους. Μὰ κ' οὔτε πρέπει νὰ μᾶς φοβάται καὶ ν' ἀρχίζει ἀπὸ τώρα νὰ ταμπουρώνεται ὁποῖος μὲ εἰλικρίνεια ξεχωρίζει τὴ φιλολογία ἀπὸ τὴ βιομηχανία, ἀπὸ τὸ ἐμπόριο κ' ἀπὸ τὴν ἐρασιτεχνία τοῦ σαλονιοῦ.

Γιὰ τὸ μεγάλον αὐτὸν ἀγῶνα μπορεῖ αὐτὴ τὴ στιγμή νὰ μὴν εἶναι μαζεμένοι οἱ καλλίτεροι ποὺ ἔπρεπε νά'ναι.

Μὰ σ' αὐτὸ φταῖνε ὅσοι μπορούσανε νὰ τρέξουνε πρῶτοι γιὰ τὸ ρίξιμο αὐτῆς τῆς φανλοκρατίας καὶ δὲν τὸ κάμινε ἐμποδισμένοι ἀπὸ τοὺς ὑπολογισμοὺς τους. ἀπὸ τὸ «ὄχ ἀδερφέ!» τους ἢ ἀπὸ ὅποιαν ἄλλην αἰτία.

Μὰ καὶ τώρα πιστεύουμε πὼς ὅσοι εἶναι σύμφωνοι στὸν ἀγῶνα τοῦτον θὰ τὸν ὑποστηρίξουνε. Τὸ περιμένουμε. Καὶ πρῶτους-πρῶτους προσμένουμε νὰ ξανοίξουμε μπροστά μας συναγωνιστὲς τὸ Σικελιανὸ, τὸν Καμαρίνη, τὸ Σκίπη, τὸ Γκόλφη. . .

Εἶν' ὅμως καὶ μερικοὶ ποὺ δὲν μπορούνε φαίνεται νὰ λάβουνε μέρος στὸν ἀγῶνα μας, ἀπὸ ἀφορητὴ τὴν κατασκευὴ τοῦ ὀργανισμοῦ τους.

Ἐτσι τὶς προάλλες κάποιος νέος ἐδημοσίεψε μιὰ λογογραφικὴ του ἀπόπειρα μὲ θέμα ἓνα «μανιφέστο». Μὰ τοῦτο καμιὰ σχέση δὲν εἶχε μὲ τὴν κίνηση π' ἀρχίζει. Γιατὶ ὅταν τὸν ἐκαλέσαμε νὰ λάβῃ μέρος στὴν πραγματοποίηση τοῦ ἀγῶνα,—γελασμένοι ἀπὸ τὸ θέμα τοῦ μανιφέστου αὐτοῦ,—ἐκεῖνος ἔμεινε τέλεια βουβὸς κ' ἐκόλωσε ὅταν εἶδε πὼς μπορεῖ νὰ γένη καὶ πραγματικὸ κείνο π' αὐτὸς μόνο στὸ λογογράφημά του τὸ φανταζόντανε.

Καὶ τώρα, λίγα λόγια γιὰ τὸ «Νουμᾶ».

Κάποιος ἔγραψε πὼς τὶς προάλλες τὴν πρώτη φορά ποὺ μαζωχτήκαν' οἱ νέοι «βρέθηκαν καὶ ἄλλοι ποὺ παραιπονεθήκανε πὼς ὁ «Νουμᾶς» δὲν ὑποστήριξε ὅσο ἔπρεπε τοὺς νέους». Αὐτὸ κανένας δὲν μπορεῖ, πιστεύω, νὰν τὸ πῆ. Μάλιστα ὁ «Νουμᾶς» μπορεῖ νὰ ποῦμε πὼς ὑποστήριξε τοὺς νέους περισσότερο ἀπ' ὅσο πρέπει κ' ἐλπίζουμε πὼς καὶ τώρα θὰ ὑποστηρίξῃ τὸν ἀγῶνα μας γιὰ νὰ πέσῃ ἡ φιλολογικὴ μας φανλοκρατία.

ΣΤΡΟΦΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΩΝ "ΓΥΡΙΣΜΩΝ"

Τοῦ Ἀριστοῦ Καμπάνη, ἀφιέωρα

Τὰ μυστικά τοῦ τραγουδιοῦ μοῦ τᾶμμαθες ἐσύ,
Τῆς δύσης, ὦ Μεσολογγίτικο κρασί !
Κι' ἀνάβρα, ἐκεῖ στὸν πλάτανο τὸν ἀψηλὸ ἀπὸ κάτου,
Κι' ὁ ἀρματωμένος ὁ Ζυγὸς μὲ τὴν κορμιοστασιά του,
Κ' ἡ χρυσαφιὰ ἡ Βιράσοβα, καθρεφτισμένη ὡς μένει,
Στὴ θάλασσα τριγύρου.

II

Τὰ μυστικά τοῦ τραγουδιοῦ μοῦ τᾶμμαθες, ἐσύ,
Ὡ ἀξέχιστή μου θύμησι !
Βασιλικὴ τοῦ παραθύρου,
Ματάκια ποῦ προσμένετε καθάλα νὰ περάσω,
Κ' ἐσὺ πελεκημένο δάσο,
Λειβαῖδι πατρικά μου ἐσεῖς ! κ' ἀπὸ τὴ ράχη ἀπάνου,
Τρεπνὴ φλογέρα τοῦ τσοπάνου.

III

Ἄπ' τὴν ἀρμίρα τῶν φρυκτῶν, ἀρραβωνιαστικὴς ἀφές,
Ὡ μελαγρῆ! τῶν κυραβοκυραίων,
Μοῦ φαίνεται πῶς εἶναι ἐφές,
Ποῦ σὰν κολῶνες ἐφαντάζετε ναῶν ἀρχαίων,
Στὶς θύρες καὶ στὰ λιακωτὰ τ' ἄλλο δεῖλι,
Τὸ χέρι βάζοντας ἀντὶ ἡλι,
Τὸ ἀγαπητὸ πλειούμενο τοῦ γυρισμοῦ νὰ ξεχωρεῖστε.

III

Καὶ σεῖς ὅπου πιγαίνετε νὰ ντύστε,
Νάνθοστολεῖστε, νὰ μοιρολογεῖστε,
Μαυροφοροῦσες μαυρομαντυλοῦσες,
Στ' ἄχαρο μέσα σπῖτι ἕνα νεκρὸ,
— Μικρὴ καρδιά μου τότε πῶς βυστοῦσες ! —
Τὸ θρήνο μ' ἐποτιζατε, ἱερὸ
Τοῦ στίχου ἀνάμμα.

V

Καὶ σὸ πανόριμα καὶ θάμα
Τοῦ κᾶμπον, μὲ τὰ στάχυα τὰ ξαθιά,
Μὲ τὸ ρουμπίνι τὸ αἶμα στ' ἀνατρίχια
Τῆς παπαρούνας, μὲ τ' ἀμπέλια, ὦ ἀργατιά !
Στὰ κητριμπάρια ροζακιά καὶ στ' ἀητονόγρια,
Χοροὶ καὶ γέλοια, πανηγύρια ἔξοχιά,
Ποδιές, γιονφτανία, φεῖδια τὰ μαλλιὰ σας,
Μελαγουζὲς τὰ χεῖλια τὰ γλυκά, —
Καὶ σεῖς τὸ νοῦ τὸν παιδικὸ στὴν ἀγκαλιά σας.

M. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΕΙΡΗΝΗΣ Π. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΙΔΕΟΠΛΑΣΤΗΣ (*)

Κι' ἔλα γύρω μου ἐχαμογέλασάν μὲ τὴν ἴδια
γαλήνη.

Γ'

Κι' οὔτε ἐνούχτωσε πιά.
Δροσάτα τὰ λουλούδια μὲ κρατῶν σὲ αἰώνιαν
ἀνάπαυσι. . .

Καὶ τὰ πουλιὰ διαβαίνοντας μὲ δροσιζοῦν μὲ
τὰ φτέρηνα, μεταξωτὰ τους ριπίδια. . .

Ἢ φωτιές ἀνάθουν στὸν οὐρανὸ σὰ μαγικὸ πυ-
ροτέχνημα. . .

Κ' ἡ σπιθὴς του ἐνώνονται σὲ ρόδινο καταρ-
ράκτη ποῦ σπάξει στὰ πόδια μου. . .

Τὶ ὄρατα ! . . .

Ἢ στάλες μὲ ραντίζουσι φέρνοντάς μου θεϊκὰ
χαιρετίσματα. . .

Τὰ ρόδα τῶν ἀνατολῶν κρεμᾶν ὡς τὰ χεῖλη
μου. . . καὶ τὰ φιλῶ, καὶ τὰ φιλῶ. . .

Καὶ τὸ ἄρωμα μὲ ἀνασταίνει περισσότερο. . .

Ὡ, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ αἰσθανθῇ τὴν ἡμέρα,
ἂν πρῶτα δὲν περάσῃ τὴ νύχτα τῆς ζωῆς. . .

Ὁ χρόνος σταμάτησε κι' ἔθρηνος δὲν μὲ φθά-
νει. . .

Γύρω μου ἀπλώθηκαν κᾶτι χρυσοκλωστές,
τὰ μαλλιὰ τοῦ ἡλιοῦ κυματιστά, ποῦ τ' ἀκολουθῶ
καὶ ταξιδεύουμε παράξενα. . .

Τὸ κύμα δυναμώνει, γίνεται πῶς ψηλά, καὶ στής
φωτιές του ξαπλωμένους, γράφουμε μαζὺ τῆς θεώρα-
τες καμπύλες τῶν οὐρανῶν. . .

Γύρω μου ἀντικρύζω μάτια σὰν τὰ δικά μου. . .
Ὅπως τὰ εἶδα μιὰ φορὰ σ' ἕνα καθρέφτη ἡσυχῶν
νερῶν. . . Ὅλος ὁ κόσμος δανεῖστηκε τὰ μάτια μου
καὶ τὰ πουλιὰ πατίζονται στὴν ψυχὴ μου. . .

Γιατὶ ἔδωκα τὴν ψυχὴ μου γιὰ πηγὴ, νὰ πίν-
νουν, νὰ πίνουν τὰ πετούμενα καὶ νὰ μὴ στερεῶν
ποτέ. . .

Γιατὶ ἔδωκα τὸ αἷμά μου, νὰ βράφονται μ' αὐτὸ
τὰ λουλούδια μυστικά καὶ νὰ μὴ ξεθωριάξουν ποτέ. . .

Γιατὶ ἔδωκα τὰ μάτια μου, νὰ παίρνω φῶς ὁ
ἐρίζοντας καὶ νὰ μὴ βραδυάξῃ ποτέ. . .

Γιατὶ ἔδωκα τὸ πάθος μου, ν' ἀγαπιῶνται τὰ
πλάσματα κι' ὁ ἔρωτάς τους νὰ μὴ πεθαίνῃ ποτέ. . .

Γιατὶ ἔδωκα τὴν σκέψι μου, νὰ ἀνανεώνεται
μ' αὐτὴν κάθε μέρα τὸ Σῆμαπαν, καὶ οἱ Ὀυσιασμένοι
νὰ μὴ μετανοήσουν ποτέ. . .

T E Λ O Σ

(*) Κοίταξε ἀριθ. 519, 520, 521, 522, 523, 524, καὶ 525.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοχτήτης: Δ. Π. ΤΑΪΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άφ. 4, ΑΘΗΝΑ

υντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και τη Κρήτη δρ. 10. Για το έξωτερικό φρ. γρ. 12,50.—Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συνδρομές (1 δρ την τριμηνία).—Κανένας δε γράφεται συνδρομητής ά δέν προπληρώσει τη συνδρομή του.

ΣΟ λεπτά το φύλλο.—Τα περιεσμένα φύλλα πουλιούνται στο γραφείο μας διπλή τιμή.

Βρίσκεται στην 'Αθήνα σ' όλα τα κιάσκια, και στις επαρχίες στα πραχτορεία των 'Εφημερίδων.

Παραρράφάκια

ΔΗΛΩΣΑΜΕ και ξαναδηλώσαμε, κι αναγκαζόμαστε και σήμερα να δηλώσουμε άκόμα μιιά φορά, πως ό «Νουμάς» είναι όργανο του δημοτικιστικού άγώνα και της λεύτερης σκέψης κ' επειδή άνάμεσα στους δημοτικιστές υπάρχουν και σοσιαλιστές κ' εθνικόφρονες και δέν ξέρουμε και τί άλλο άκόμα, ό «Νουμάς» τό θεωρεί χρέος του νάφινει λεύτερη τη συζήτηση, φυλάττοντας για τόν εαυτό του τό δικαίωμα να λέει σε τούτη τη στήλη, ή άλλου, τη δική του την γνώμη.

Άκολουθώντας την άρχή αυτή ό «Νουμάς» δέν μπορούσε νάρηθει στον κ. Χ. Γιαννιό να μιλήσει για την καινούργια πολιτικοκοινωνική μελέτη του Ίδα «Ελληνικός πολιτισμός», κρίνοντάς τηνε άπό τη σοσιαλιστική άποψη, όπως δέν άρνήθηκε και στον ποιητή Άγγελο Σικελιανό που τούταξε για τούτο τό φύλλο, και ίσως τό στείλει για τίλλο, άρθρο, φυσικά όχι σοσιαλιστικό, για την ίδια τη μελέτη.

Μιά παρατήρηση μοναχά έχουμε να κάνουμε στο φίλο τό Γιαννιό. Τό ν' απλώνεις ένα βιβλίο πάνω σε μιιά οποιαδήποτε ιδεολογία και νάν τό κρίνεις, είναι τό ίδιο σά νάν τ' απλώνεις πάνω στο κρεβάτι του Προκρούστη. Όταν τό βιβλίο είναι κοντό, τό τραβάς για να μακρύνει, κι όταν είναι μακρόν τό πετσοκόβεις για να κοντύνει. Άπό ένα τέτοιο κρεβάτι ούτε ένα βιβλίο ούτε ένας άνθρωπος μπορούνε να βγούνε άκόλόβιστοι.

ΝΑ μιάς συμπαθεί ό κ. Γιαννιός, μιά σά μιλάμε για τόν Ίδο, βλέπουμε μπροστά μας τό συγγραφέα κι όχι τόν

πρεσβευτή. Όπως κι ό Ίδας, γράφοντας τά βιβλία του, άφίνει τό διπλωματικό του τρικαντό στη ντουλάπα του μέσα, να μη σκονίζεται. Δέ θέλουμε, βλέπετε, να ποΐμε πως είναι άσέβεια να κρίνεις τό συγγραφέα Ίδα ως πρεσβευτή.

Έπειτα και τίλλο. Μπορεί να χαρακτηριστεί ως ιμπεριαλιστής ό Ίδας, ό Βενιζέλος, ή όποιος άλλος Έλληνας πολιτικός, όταν ό πόλεμος επιβάλεται όχι ως κατάκτηση, μιά ως άπολύτρωση Ρωμιών που στεναίνουν κάτω άπό τυραννική πατούνα;

Άν αύριο άναγκαστεί ή Ελλάδα να ξαναπολεμήσει με την Τουρκία, θα κάνει τόν πόλεμο για ιμπεριαλιστικό σκοπό; Ό άγριος διαωμός της Θράκης και της Μικρασίας, οι σφαγές, οι άτίμωσες και τίλλα Τούρκικα άτιμοκαώματα, προκαλούνε τόν πόλεμο, και όχι ό ιμπεριαλισμός.

Άλλοίμονο! Τό κρεβάτι του Προκρούστη πάντα!

ΚΑΛΑ, τό ξέρουμε, τό μολογούμε, τό φωνάζουμε και τό φωνάζουμε πως ό πόλεμος είναι άρνηση στον άθροπισμό κι όχι μοναχά στον πολιτισμό, πως και Τούρκο να σκοτώνεις, άνθρωποκτονία κάνεις, πως... πως... πως... Καλά και άγια αυτά. Μά σά σε σκοτώνουνε; Και σά σκοτώνουν τόν άδερφό σου; Να καθίσεις και τότε με σταυρωμένα τά χέρια;

Ό φίλος Γιαννιός θέλει να ξαναγυρίσουμε στην εποχή του «Σφάξε με, Άγά μου, ν' άγιάσω».

Κι όμως και στους δυό πολέμους πολέμησε ως έφεδρος άξιοματικός. Κρίμα που μόνο την τύχη είδε να νικάει κι και όχι την παληκαριά. Κ' έτσι θάνα. Αύτός, ως φανατικός σοσιαλιστής, θάρλεπε τους άντρες ποι' διοικούσε να σταυροκόπιούνται μπρός στα Τούρκικα βόλια και στις Βουργάρικες όβιδες, και να μη γήχνουνε ντουφεκιά. Κ' έτσι θα είδε μόνο την τύχη να νικάει. Και τόν πιστεύουμε.

Όστόσο δέν άξίζει νάφαιρέσει κανείς τη χαρά της παληκαριάς σε κείνους που σκοτωθήκανε και σε κείνους που γυρίζουνε σακατεμένοι στους δρόμους της Άθήνας.

Και σταματούμε για την ώρα.

ΓΠΑΡΝΕΙ κάποιος κύριος Φωτιάδης στην Άθήνα, που είναι πρώτα φούρναρης, και που βγάξει τώρα κάπια «Σημιαία», κι ό κύριος φούρναρης και Φωτιάδης αυτός βγαίνει τώρα μέρες και μέρες ταχτικά κάθε πρωί και άνεμίζει τη μοντζουρωμένη «Σημιαία» του, βρίζοντας χιμάλικα τους δημοτικιστάδες, άποκαλώντας «ουτιδανό» τό Δελμούζο, «έναγει» τους εφέτες τ' Άναπλιού, και χαλνώνοντας τόν κόσμο με την άνόητη ελίπδα πως μ' αυτά και μ' αυτά θάν τά καταφέρει να δώσει κυκλοφορία στη φημερίδα του.

Τό μόνο που κατάφερε ίσαμε τώρα ό κ. Φούρναρης είναι να καταγγελθεί γιατί έβρισε τό Δικαστήριο πυύργαλε τη άθωωτική άπόφαση για τό Δελμούζο. Μά να σάς ποΐμε την μαυραλήθεια και ή τιμή αυτή δέν τάζιζε. Μόνο ή σιωπή κ' ή περιφρόνηση.

ΜΠΟΡΟΥΜΕ λοιπόν εύκολα να πάρουμε και την Πόλη;
 'Ο Ψυχάρης τὸ εἶπε :

— Θὰ πάρουμε τὴν Πόλη και θὰ κυριαρχήσουμε στή
 Μεσόγεια ἅμα στήν ἐπίσημη τὴ γλώσσα ἢ «Ἑλλάς» γραφή
 «Ἑλλάδα» και ὁ «Βασιλεὺς» γραφή «Βασιλιάς».

Νά, τὸ μυστικό. Ν ἀνοίξουμε τὰ μάτια μας, ν' ἀγκα-
 λιάσουμε τὴ δημοτικιστικὴ ἰδεολογία, νὰ τὴν κάνει τὸ
 ἐπίσημο Κράτος σημαία του και ἡ Πόλη δική μας.

Πολὺ σίγουρο και πολὺ ἀπλό τὸ μέσο. Κι ὅμως ἀκόμα
 νὰν τὸ νιώσουμε!

Ο ΨΥΧΑΡΙΣ ρώτησε στήν πέτρα κάπιο ψαρά ἂν τὰ
 ψάρια τὰ λένε και ἄλλιώς, γιά ν' ἀκούσει ἀπὸ τὸ στόμα
 των πὼς ὁ δάσκαλος στὸ σχολιο τοὺς μάθαινε πὼς τὰ ψά-
 ρια λέγονται κοὶ ἰχθῦς.

Τὸ ἀνέκδοτο αὐτὸ γράφτηκε στήν «Ἐστία» και ὁ κ. Πάπ
 τὴν ἄλλη μέρα βγήκε στίς «Ἀθῆναι» και φώναξε πὼς εἶναι
 ντροπὴ ἕνας γλωσσολόγος νὰ μὴν ξέρει και νὰ ρωτᾶει ἕνα
 ψαρά γιά νὰ μάθει πὼς τὰ ψάρια τὰ λένε και ἰχθῦς.

Τί Ἀθηναϊκὴ μπουνταλοσύνη, Θέ μου!

...

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΦΩΣ!

Γκρέμισμα. Ἐπανάσταση. Λευτέρωμα. Μπρόσ
 σας νέοι! Ἐμπρός! Θέλουμε νὰ σας ἀκολουθήσου-
 με. Μα πὼς θὰ μπει μπροστα νὰ τον ἀκολουθήσου-
 με; Και πὼς θὰ μας πᾶει, γιά νὰ τον ἀκολουθήσου-
 με; 'Ο κόσμος δε σας νιώθει πὼς θέλετε νὰ σας
 ἀκολουθήσει; Μιλήστε λοιπον λόγια σταράτα στον
 κόσμο!

Αναγέννηση τῆς Τέχνης. Μα πᾶ εἶναι ἡ Τέ-
 χνη σας; Γιά πὼν εἶναι ἡ Τέχνη; Μιλάτε, γράφε-
 τε γιά τους πολλοὺς ἢ γιά τους λίγους; Εἶσατε
 συμβολιστές, εἶσατε αριστοκράτες! τί ωφελεῖ ἀν
 γράφετε στή γλώσσα του λαοῦ σας; Κτεβήγτε λοι-
 που νὰ τον πάρτε ἀπο τὸ χέρι νὰ τον υψώσετε σι-
 γα σιγά! Και νὰ του πείτε:

— Κοίταξε τούτο τί ωραίο που εἶναι! Κι' εἶναι
 ωραίο, γιάτι εἶναι ἀληθινὸ! Κι' ὅτι εἶναι ἀληθινό εἶ-
 ναι κι' ωραίο κι' εἶναι κι' ἠθικό. Γίνου και συ ἠθ-
 κός! — Ἀνθρωπέ μου, εἶσαι δυστυχῆς, γιάτι λες
 φέματα, σέφετεια φέματα, ζεις φέματα, ἀγαπας
 ψεύτικα, γέλας ψεύτικα και κλαῖς ψεύτικα. Εἶσαι
 σλόκαιρος ἕνα φέμα μέσα σε χιλιάδες χιλιάδων φέ-
 ματα. — Τί κάθεσαι και παπαγαλίζεις λέξεις και λό-
 για δίχως ἔννοια, σα φωνογράφος; Τί κλείνεις τὰ
 μάτια και ψάχνεις με τὰ χέρια σου, σαν τυφλός; —
 Ἀνθρωπέ μου, ἀνοίξε τὰ μάτια και δεξ γύρω σου
 τὴ ζωὴ και κοίταξε τὴ ζωὴ καλά. Και σαν τὴ δεις
 τὴ ζωὴ καλά με τὰ μάτια σου, τὴν ἀληθινὴ ζωὴ,

ζήσε τὴν! Ζήτησε νὰ γίνεις εὐτυχῆς και θὰ γίνεις
 και ἠθικός. Μὴν πεις πια πὼς θέλεις νὰ εἶσαι δυ-
 στυχῆς, γιάτι θὰ εἶσαι ἀνῆθικός! — Μα πρόσεξε
 καλά μὴ γελαστείς! ἔλα νὰ σ' ὀδηγήσω νὰ γνωρί-
 σεις τὴ ζωὴ, γιά νὰ μάθεις τί θὰ πει ἠθικὴ, τί θὰ
 πει εὐτυχία. Τὸ ξέρεις; Νομίζεις πὼς τὸ ξέρεις! Μ'
 ἀκούσέ με νὰ δεις πὼς δὲν τὸ ξέρεις. Μὴ σου φαί-
 νεται παράξενο! Σου φαίνεται παράξενο, γιάτι δὲν
 ἀκούσες, φτωχέ μου, ποτε τὴν ἀλήθεια ἀπο κείνους
 που ἔπρεπε νὰ σε διδάξουν. Ἐχεις ἀφεντικά, δὲν
 ἔχεις πατέρες, ὀρφανέ μου. — Και τ' ἀφεντικά σου
 εἶναι τυφλοὶ, που μόνο τόσο βλέπουνε, ὅσο τους
 χρειάζεται γιά νὰ μπροῦνε νὰ σε τυφλώσουν ὀλό-
 τελα. Γιάτι τόσο βλέπουνε, που δὲ νιώθουν πὼς δὲν
 μπροῦνε νὰ ζήσουν ἀληθινὰ εὐτυχισμένοι, ὅσο γυ-
 ρεύουνε νὰ εἶναι ἀφεντικά σου. Και τ' ἀφεντικά σου
 εἶναι τυφλοὶ, που μόνο τόσο βλέπουνε, ὅσο τους
 χρειάζεται νὰ νιώθουνε πὼς σὺ εἶσαι ὁ ἀφέντης, ναι
 πὼς σὺ ὁ σκλάβος τους εἶσαι ὁ Κύριός τους; και σε
 φοβοῦνται, σε τρέμουνε και σ' ἀπατοῦνε. Σὺ εἶσαι
 ὁ σκλάβος και σὺ ὁ ἀφέντης! Σκλάβος του εαυτοῦ
 σου και ἀφέντης του εαυτοῦ σου! Κι' ἔχεις ὅλα τὰ
 κακά του ἀφέντη και ὅλα τὰ κακά του σκλάβου.
 Εἶσαι ψεύτης και ἀναντρός σαν κάθε σκλάβο, κι' εἶ-
 σαι τὸ θύμα τῆς ψευτικῆς και τῆς κολακείας σαν
 κάθε ἀφέντη. Εἶσαι δυστυχῆς; Και πὼς εἶναι δυ-
 νατο νὰ μὴν εἶσαι; Βέβαια δυστυχῆς εἶσαι, και κα-
 κός εἶσαι, και ἀνῆθικός εἶσαι. Μίσεις και μιάζεις με
 ψαῖνα. Ἀγαπας και μιάζεις με γεννημένη σκύλα.
 Κλαῖς και μιάζεις με διακονιάρη γκαβαρνιτή. Γέλας
 και μιάζεις με σάτυρο. Τὴν τιμὴ σου τὴ θρέφεις με
 αἷμα. — Κρατᾶς μιὰ κάμα ἢ μιὰ κουμπούρα. — Τὴν
 πίστη σου τὴν ποτίζεις με αἷμα. Τὴν πατρίδα σου
 με αἷμα. Τα γλέντια σου με αἷμα!... Τα παιδιά σου
 εἶναι ἡ δυστυχία σου και εἶσαι ἡ δυστυχία των παι-
 διων σου. Τ' ἀδέρφια σου τὰ θρέφεις με ψωμι βου-
 τηγμένο σε φαρμάκι κι' αὐτὰ σε πληρώνουνε με
 φαρμακερὴ εὐγνωμοσύνη. Εἶσαι μᾶνα, γίνεσαι
 σκύλα. Γίνεσαι πεθερα, γίνεσαι σκία!... Γενικό κο-
 λύμπημα τυφλων σ' ἕνα οὐρανο κατασκότεινο! —
 Εἶσαι ἕνα εἶδος μαύρου κχίνου, γεμάτος ἀγκάθια,
 που σε φυλάνε ἀπ' τὴν καταστροφὴ. Μαύ-
 ρος ἀπ' ἐξω και ἀσκημος, γεμάτος ἀγκάθια,
 μαύρος κι' ἀσκημος κι' ἀπο μέσα, γεμάτος πικρὴ
 χολή. Φοβερός και σικτρος συγχρόνως!... Και το
 χειρότερο ἀπ' ὅλα πᾶσαι τυφλός, θεότυφλος!...
 Ἀλλοίμονο σε κείνον που θὰ πᾶει ἀναμεταξὺ σας
 γυμνος ἀπ' ἀγκάθια, τυφλοὶ ἀχίνοι μου! Ἀλλοίμονο
 σε κείνον που θ' ἄρθει κοντά σας νὰ σας πει: ὦ φτω-
 χοὶ μου ἀδερφοὶ! Τ' ἀγκάθια σας θ' ἀνατριχιάσουν
 ἀπο ἱερὴ φρίκη. Θ' ἀκουστε με σὴ σκοτινιά σας

η φωνή των τυφλωτων σας: Κρεμάστε τον. Είναι άθεος, είναι εχτρος της ηθικής, εχτρος της πατριδας, εχτρος της κοινωνίας. Σταυρώστε τον!... Και η φωνή σας θα βροντήσει τρομερή, ώ υπνωτισμένοι μου κατάδικοι: Είναι άθεος, είναι εχτρος της ηθικής, εχτρος της πατριδας, εχτρος της κοινωνίας! Σταυρώστε τον!...

Και θα γίνει πάλι σιωπή. Και συ ψεύτης και καταφρονητης του εαυτού σου, της ψυχής σου, της γλώσσας σου, της ζωής σου, καταφρονητης και καταφρονημένος, θα χωνεύεις το φαρμάκι σου. Και οι τυφλωτές σου θα ρουφάνε σιγα σιγα το αίμα σου. Και θα γεμίζουν το στομάχι τους με το φαρμακερο αίμα σου, και θα μεθάνε απο το φαρμάκι σου, και θάναι η ζωή τους πιο φαρμακισμένη απο τη δική σου... Και ο Ιησους Χριστος, ώ χριστιανοί μου, τί θλιβερα που μας κοιτάζει απ' το σταυρό του! κοιτεύουν δυο χιλιάδες χρόνια, και περιμένει, περιμένει, ακόμα περιμένει...

Γκρέμισμα. Επανάσταση. Λευτέρωμα. Αναγέννηση. Μάλιστα! Εμπρος! Περιμένουμε τη φωνή σας ν' ακούσουμε, τη σημαία σας να δούμε. Εμπρος! Μα οχι συμβολισμους, έχι σκολες, έχι φιλοδοξίες, έχι ποσοστα, έχι εγω και συ, έχι δε με νιάζει έτσι: κιαν είστε. Φως, φως, φως! Περισσότερο φως

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΟΙΒΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΓΡΑΜΜΗ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

Τό με διπλώς έλικας και μηχανάς, *αφθάστου ταχύτητος*, πολυτελείας και άνέσεως θαλαμηγών ατμόπλοιοι «ΕΣΠΕΡΙΑ» αναχωρεί εκ Πειραιώς (Παρυλία Τρούμπας):

Έκάστην ΗΕΜΗΤΗΝ ώρα 11 μ. μ. ακριβώς διά *Σύρον, Άνδρον, Κόρθιον, Τήνον*.

Έκαστον ΣΑΒΒΑΤΟΝ ώρα 2 μ. μ. ακριβώς διά *Χιον, Σμύρνην, Μυτιλήνην, Θεσσαλονίκην*.

Διά πλείονας πληροφορίας απευθυντέον:

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. Γραφεία Γενικής Διευθύνσεως Άπελλοῦ 1, αριθ. Τηλ. 320.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ. Γενικόν Πρακτορείον οδός Φίλωνος, αριθ. 44, αριθ. Τηλ. 227.

ΣΗΜ. Αί κατά τό έκδοθέν δρομολόγιον ὕροι άνρίξεως και άνχωρήσεως έν έκάστῳ λιμένι είναι απολύτου Σιδηροδρομικής ακριβείας,

Ο ΨΥΧΑΡΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ

(Ένα ίντερβού του πού δημοσιεύτηκε στο «Νεολόγον Πατρών», 23.5.914, σελ. 2).

— Τό έργο μου έμένα, μάς ειπε, είναι τó γλωσσικό. Αυτό ξέρω και σ' αυτό καταγίνουμαι. Για να τó ξετάση κανείς είναι πολύ εύκολο. Χρειάζονται μόνο δυο πράματα. Ήσυχία και μελέτη. Τι θά πῆ ήσυχία; Ήσυχία θά πῆ να συζητά κανείς ήσυχια και να μη βρίζη ο ένας τον άλλο και να μη λέγῃ ο ένας τον άλλο προδότη, φονιά, Βούργαρο, πλερωμένο από τούς Βουργάρους ή από τούς Σλάβους — γλήγορα θά πούνε πως είμαστε πλερωμένοι και από τον Μπρέτ της Άλβανίας, άμα καταφέρη αυτός και χτυπήση κανένα δάνειο από την Εύρώπη. Μακριά λοιπόν από μάς οι καθγάδες, αφού έλπίζω πως ελοι, και οι καθαρουσάνοι μαζί, πολεμούμε για τó καλό. Είπα πως χρειάζεται ήσυχία και μελέτη και είπα τι είναι ή ήσυχία. Τώρα έχουμε τη μελέτη. Τι θά πῆ μελέτη Μελέτη θά πῆ να μελετήση κανείς, να διαβάση κανείς εκείνα που γραφήκανε για τó ζήτημα, και έννοείται, ως διαβάσουνε και τά δικά μου. Έτυχε κάποτε να μου πούνε: «Δε σε καταλαβαίνουμε». Μου τó ειπε αυτό, τώρα τελευταία κάποιος φίλος μου μάλιστα, στο Παρίσι. Μου ειπε πως «με έλη την καλή θέληση, δεν μπορε! να με καταλάβη». Ζεματίστηκα! Καλά εμους που βρισκόμουνα σπίτι μου και πήρα από ένα ράφι της βιβλιοθήκης μου τó «Ταξίδι» μου και είπα του φίλου μου, που είναι και τίμιος άνθρωπος. «Σε παρακαλώ πολύ, να μου πῆς ποιά λέξη δεν καταλαβαίνεις και τη βγάξω άμέσως για να μη σου χαλάσω τó κέφι. Πάρε ένα κατεβατό και διάβασέ το». Παίρνει, διαβάζει. Τον κοιτάζω. Σά συλλογισμένος ο φίλος. Καταλάβαινε! Στο τέλος: «Έι του λέω, ποιά λέξη δεν καταλαβαίνετε;» Σκαλίζει, δεν αποκρίνεται. Έπειτα μου λέει: «Νά, δεν καταλαβαίνω τι θά πῆ «δεν ταιριάζει». Άπόρησα και ρώτησα. «Πώς δεν καταλαβαίνετε;» Μου άπαντά: «Στόν τόπο μου, στους Κορφοῦς, δεν τó ξέρει ο λαός». Πήγε ή καρδιά μου στον τόπο της και του λέω «Νά μου ζήσης. Ο ίδιος εσύ μου δίνεις την άπόδειξη πως γράφω τη γλώσσα την κοινή, άκόμη και σά δεν καταλαβαίνουνε άξαφνα σ' ένα τόπο μερικές λέξεις εδω και κει.

Σας ειπα πως χρειάζονται δυο πράματα για να μη κανείς στο νόημα, τó γλωσσικό έννοείται. Ήσυχία και μελέτη. Μπορε! να χρειάζεται κ' ένα

τρίτα. Δηλαδή να πειστή κανείς πως αλλαγή στη γλώσσα, νόμο σημαίνει και δε σημαίνει πως χάλασε ή γλώσσα. Ο «πατήρ» για να γίνῃ «πατέρας» ἀκολούθησε ὠρισμένο δρόμο, κανονικό, και τοὺς δρόμους αὐτοὺς ἀκολουθῶ και γώ, θέλοντας να δείξω πως και με τί τρόπο ἄλλαξε ἡ ἀρχαία και ἀλλάζοντας ἔμεινε πάντα ἡ ἴδια γλώσσα, ἀφοῦ ποτές δὲν ἔπαψε να τῆ μιλά ὁ Ἑλληνικὸς λαός».

Νά σὰς δηγηθῶ τώρα κ' ἕνα νόστιμο. Ἐχτές τὸ βράδι πήγα στὸν κινηματογράφο τοῦ Μολφέτα κ' εἶδα ἕνα παιδί πού ἴδρωνε κ' ἔγραφε. Ἐκεῖ πού ἔγραφε κ' ἴδρωνε, τοῦ λέω: «Ἐ, δύσκολο να γράφῃ κανεῖς!» «Ναί, μεῦ λέει». «Και τί γράφεις;» ρώτησα ἐγώ. «Νά, τὸ πρόγραμμα», μου ἀπαντᾷ. Ρίχνω μιὰ ματιὰ και ἡ πρώτη λέξη πού διαβάζω, εἶταν «Σήμερον νέον πρόγραμμα». Γυρίζω και τοῦ λέω: «Σὰ μιᾶς τῆς μάννας σου, τοῦ παιδιοῦ σου, τῆς γυναίκας σου, πὼς τῆς λές; «σήμερον» ἢ «σήμερα»; «Σήμερα» μου κάνει. «Γιατί τὸ λοιπό, τὸ γράφεις «σήμερον»; «Ἰατί μιὰ γλώσσα γράφουμε, ἀπαντᾷ, και ἄλλη γλώσσα μιλοῦμε». «Και γιατί αὐτό; ρωτῶ. «Δὲν ξέρω» μου ἀπαντᾷ.

Νά, ἔλο τὸ ζήτημα. Λόγο δὲν ἔχει τὸ να γράφεται μιὰ γλώσσα και τὸ να μιλιέται ἄλλη. Ἐφυγα. Μόνο λυπήθηκα τὸ καημένο τὸ παιδί πού ἴδρωνε δίχως να ξέρῃ λόγο.

Κατόπιν ἠρωτήσαμεν τὸν κ. Ψυχάρην περὶ τῆς δίκης τῶν ἀθέων τοῦ Βίλου.

— Ἡ ἰδέα μου, εἶπε, εἶναι πὼς δὲν πρέπει να ξεχάσουμε πὼς ἡ Ἑλλάδα εἶναι ὁ τόπος ὅπου ἔζησε κάποιος Θεουκιδίδης, πὼς αὐτὸς εἶπε και προκήρυξε πὼς ὁ καθένας εἶναι ἀνεξάρτητος, νάχῃ και να λέῃ τῆ γνώμη του σὲ μιὰ Ἑλλάδα. Τὸ φέροισιμο τοῦ Δελμούζου στη δίκη, τὸ βρήκα τόσο τίμιο, ὅσο τίμια βρήκα και τὴν ἀπόφαση πού ἔδωλε τὸ δικαστήριο.

Σήμερα μάλιστα, πού με τὰ ἐδαφικὰ τὰ σύνορα μεγαλώσανε και τὰ διανοητικὰ θὰ τὰ πᾶμε πρῶμα. Αὐτὸ εἶναι τὸ σημαντικὸ για τὸ γλωσσικὸ τὸ ζήτημα! Καίῃμα πήραμε τῆ Σαλονίκη, εἶπα πὼς εἶναι τὸ ζήτημα λυμένο, ἀφοῦ τώρα θὰ μάθουμε πᾶ, ἀντὶς δόξες πού βίαση δὲν ἔχουμε, δόξες ἀληθινές.

— Τί ἰδέαν ἔχετε διὰ τὸ μέλλον τῆς φυλῆς;

— Ἰδέα μεγάλη. Τώρα μάλιστα πού ἔχουμε τέτοιο Βασιλιά και τέτοιο Βενιζέλο. Μὰ ἐγὼ βρήκα και τὸ μέσο να πάρουμε τὴν Πόλη, να κυριαρχήσουμε στη Μεσόγειο και εἶναι τὸ μέσο πολὺ ἀπλό.

— Ποῖον λοιπόν;

— Θὰ πάρουμε τὴν Πόλη και θὰ κυριαρχήσουμε στη Μεσόγειο, ἅμα στὴν ἐπίσημη τῆ γλώσσα ἢ «Ἑλλάς» γραφῆ «Ἑλλάδα» και ὁ «Βασιλεὺς» γραφῆ «Βασιλιάς».

ΓΙΑ ΤΗ ΒΟΥΡΓΑΡΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (*)

* Ἄς ἔρθουμε τώρα και στὸ ρῆμα.

Τὸ ἔχω, i'mam' κλίνει' ἔτσι στὸν ἐνεστώτα τῆς ὀριστικῆς=i'mam' i'masch, i'ma, i'mame, i'mate, i'mat'. Με τὴν ἀρνηση ne (δὲν)—némam' (δὲν ἔχω), némasch, néma, némame némate, némat'. Τὰ τρία ἐνικά ima, néma εἶναι και ἀπρόσωπα=ὑπάρχει, δὲν ὑπάρχει.

Τὸ εἶμαι λέγεται seum' (ἴδια οἶζα με τὸ ἑλλην. και λατ.) και κλίνει' ἔτσι=seum', si, yé (γράφεται: e), sme, ste, seu. Ὁ παρατατικὸς=beuch', beusche, beüsche, beüchme, beüchte, beücha. Ἡ μετοχὴ του κάνει=bil', dila, bilo.

Τὸ imami δὲ χρησιμεύει ὡς βοηθητικὸ ρῆμα. Τέτιο εἶναι τὸ seum' κ' ἐν' ἄλλο ρῆμα, τὸ schteu =θελω.

Συζυγίες ρημάτων ἔχει ἡ Βουργαρικὴ γλώσσα τρεῖς. Κι αὐτὲς πάλι χωρίζονται ἢ καθεμιὰ σὲ δύο, μιὰ πού σημαίνει διάρκεια και μιὰ πού δὲ σημαίνει, με πολὺ μικρὸς ἔμως διαφορὸς. Τῆς α'. συζυγίας ὁ ἐνεστώτας κάνει ἔπως τὸ imami. Π. χ. iskam (Bülka iskam, segá iskam=νύφῃ θέλω, τώρα θέλω. Παροιμ. Ν. Πολ.), obitcham=ἀγαπῶ. Τῆς β'. τὸ α'. ἐνικό πρόσωπο τοῦ ἐνεστώτα τελειώνει σὲ -eu και τὸ γ'. ἐν. σὲ -e' π. χ. pi'yeu (πίνω), piyeusch', piyeu, piyeum', piyeute, piyeut'. Τῆς γ'. τὸ γ'. ἐν. τελειώνει σὲ -i: mólieu (παρακαλῶ), móliech, m'ili, mólím', mólite, mólieut'.

Ὁ παρατατικὸς τῆς α'. συζυγίας σκηματίζει' ἔτσι: obítchax, obitchasche, obitchasche, obitchaxme, obitchaxte, obitchaxch. Τῆς β'. και τῆς γ'. ἔχει τὸν ἴδιο σκηματισμὸ με τὴ διαφορὰ ὅτι ἀντὶς διακριτικὸ φωνήεντο a ἔχουμε e.

Ὁ ἀόριστος τῆς α'. και β' συζυγίας σκηματίζεται ἔπως ὁ παρατατικὸς τῆς α'. με τὴ διαφορὰ ὅτι στὸ β' και στὸ γ'. ἐνικό πρόσωπο δὲν ἔχει κατάληξη -sche, ἀλλὰ τελειώνει σὲ -a. Τὴν ἴδια διαφορὰ ἔχει ὁ ἀόριστος τοῦ seum' ἀπὸ τὸν παρατατικὸ του. Ὁ ἀόριστος τῆς γ'. συζυγίας πάλι σκηματίζεται ἔμοια με τῆς α'. και β'. με τὴ διαφορὰ ὅτι ἀντὶς διακριτικὸ φωνήεντο a ἔχει i.

Ὁ παρακείμενος γίνεται με τὸ seum' και τὴν παθητικὴ μετοχὴ.

Ὁ μέλλοντας με τὸ schte (γ'. ἐν. προσ. τοῦ schteu=θέλω), ἀνάλλαγο σ' ἔλα τὰ πρόσωπα, και τοὺς τύπους τοῦ ἐνεστώτα.

Ἡ ὑποτακτικὴ εἶναι σὰν τὴν ὀριστικὴ με τὸ da

(*) Κύταξε ἀριθ. 525 και 526.

μπροστά. Στην υποταχτική ένεστώτας και μέλλοντας είναι ο ίδιος.

Ἡ δυνητική είναι ἕμοια μὲ τὴν ὑποταχτικὴ μὲ μπροστά τὸν παρατατικὸ τοῦ schteu' π. χ. schteuch da napravnyeu=θάρρανα.

Ἡ προσταχτικὴ ἔχει δύο τύπους, β'. ἐνικὸ πρόσωπο καὶ β'. πληθυντικὸ. Στὴν α'. συζυγία τὸ ἐνικὸ εἶναι ὅσιν τὸ γ'. ἐν. τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτα μ' ἕνα ἡμίφωνο ἢ παραπάνου, καὶ τὸ πληθυντικὸ πάλι ὅσιν τῆς ὀριστικῆς τὸ β' πληθυντικὸ μ' ἕνα ἡμίφωνο ἢ μπρὸς ἀπὸ τὸ -te: obítchaj=ἀγάπα, obítchajite=ἀγαπάτε. Στὴ β'. συζυγία τὸ πληθυντικὸ εἶναι ὅπως στὴν ὀριστικὴ, καὶ τὸ ἐνικὸ μὲ ἀλλαγὴ τοῦ e σὲ i καὶ μὲ τὸν τόνο στὴ λήγουσα. Καὶ στὴν γ'. συζυγία κατεβαίνει ὁ τόνος τῆς ὀριστικῆς καὶ τὸ i τοῦ β'. πληθ. πρσ. τῆς ὀριστικῆς γίνεται e: molíte έριστ, molíte πρσ. (Στὴ συλλογὴ Παραοιμ. Ν. Πολίτη, στὴ λέξη γάμος βρίσκεται ἡ παροιμία: Vikei de ua sfabda, da ti kaze do gobina = φώναξέ τον στὸν γάμο, νὰ σοῦ πῆ καὶ τοῦ χρόνου. Ἄν τὸ vikei ge δὲν εἶναι διαλεκτικὴ παραλλαγή, μού φαίνεται πὼς πρέπει νὰ γραφτῆ: vikaí go).

Ἀπαρέμφατο δὲν ἔχει ἡ Βουργάρικη γλώσσα, ὅπως κ' ἡ νεοελληνικὴ, καὶ στὴ θέση τοῦ μεταχειρίζονται τὴν ὑποταχτικὴ: dáite mi da gam=δώστε μου νὰ φάω. Κι ἔταν θέλουν νὰναφέρουν ἕνα ρῆμα, λένε, ὅπως κ' ἡμεῖς, τὸ α'. ἐν. πρσ. τοῦ ἐνεστώτα.

Ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτα ἐπίσης λείπει καὶ στὸν τόπο τῆς κάνουν μιὰ περίφραση.

Ἡ παθητικὴ μετοχὴ ἔχει τέλη, -í, -la, -lo, δηλ. εἶναι ἀπαράλλαχτη μ' ἐπίθετο. Καὶ χρησιμεύει καὶ ὡς χρόνος διηγηματικὸς ἐνεργητικὸς. Ἐξὸν αὐτῆ ὑπάρχει κι ἄλλο ρηματικὸ ἐπίθετο μὲ παθητικὴ σημασία.

Τὸ μέσο ρῆμα σχηματίζεται ὅπως τὸ ἐνεργητικὸ μαζί μὲ το se σ' ἕλα τὰ πρόσωπα. Αὐτὸ τὸ se μπαίνει ὕστερ' ἀπὸ τὸ ρῆμα, ἐξὸν ἂν εἶναι μπρὸς προσωπικὴ ἀντωνυμία. Τότες μπαίνει μεταξὺ ἀντων. καὶ ρῆμα.

Καὶ τὸ παθητικὸ ρῆμα σχηματίζεται ὅσιν τὸ μέσο ἢ μὲ τὸ seumi' καὶ τὴν παθητικὴ μετοχὴ. Δὲν ἐκφράζει ἕμως πάθος στὸν ἐνεστώτα. Τὸ πάθος ἐκφράζεται μ' ἐνεργητικὴ σύνταξη.

Γενικὰ μπορούμε νὰ παρατηρήσουμε καὶ γιὰ τὸ ρῆμα, ὅπως καὶ γιὰ τὰ ὀνόματα, ἔτι καὶ οἱ προσωπικὲς κατάληξεις εἶναι οἱ ἴδιες οἱ ἑλληνικὲς, παρ' ἀλλαγμὲνες, ἔννοεῖται, μὲ ἰδιαίτερο τρόπο.

Προσθέτουμε ἀκόμη μερικὲς σημειώσεις καὶ τελειώνουμε.

Σὲ παροιμιώδεις φράσεις, ὅπως γίνεται καὶ σ' ἡμᾶς, παραλείπεται πολλὲς φορές ἡ δειχτικὴ ἀν-

τωνυμία=Kóito pravi dobro, dobro i namita=(κεῖνος) ποὺ κάνει καλὸ, καλὸ ἐπίσης βρίσκει.

Ἄπως λέμ' ἡμεῖς: **ὁ φίλος ποὺ ἢ ὁποιος φίλος**, ἔτσι καὶ στὰ Βουργάρικα: Priyátel' Kóito ἢ Koito priyátel'.

Ἀξιοσημείωτη εἶναι ἡ ἐπανάληψη τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας, ἔπως καὶ στὴ νεοελληνικὴ: Tébeu li ti go dava?=**ἐσένα σοῦ** τὸ δίνει; Da, meue mi go dava=**ναί, ἐμένα μου** τὸ δίνει.

Καὶ τὸ ἐπίρρημα λέγεται διπλὸ γιὰ περισσότερο τόνισμα, δηλ. στὴ θέση τοῦ ὑπερθετικοῦ: samo i samo ja=**μόνο καὶ μόνο γιὰ**, samo i samo ja da=**μόνο καὶ μόνο γιὰ νά**, peúvno i peúvno=**πρῶτα πρῶτα**, usichko-usitchko=**ὄλο ὄλο**.

Λένε: Po tchéitiri na tchovék (tckov. ἄνθρωπος), ὅπως ἡμεῖς: **ἀπὸ τέσσερα** στὸν καθέναν.

Ἐκεῖ ποὺ λεμ' ἡμεῖς τὸ ἀρχαῖο ἀριθμητικὸ ἐπίρρημα μὲ τὸ **φορά, φορές**, οἱ Βούργαροι κάνουν περίφραση μὲ τὸ reut' (δρόμος): edin reut'=**μιὰ φορά**, dva reúti=**δύο φορές**, mnúgo reúti=**πολλὲς φορές**.

Ἄντις ἀκο λένε πολλὲς φορές da, ὅπως κάνουμε κ' ἡμεῖς: da seum' na vásche meústo, schte napravnyeu tína i onóna=**νάμαι** (ἀντίς: ἂν εἶμιον) στὴ θέση σου, ἢ κ' κάνω (ἀντίς: θάρρανα) τοῦτο κ' ἐκεῖνο.

Αὐτὰ εἶχαμε νὰ ποῦμε γιὰ τὴ γλώσσα τῶν ἀγαπητῶν ὅσιν πέροι τέτιον καιρὸ συμμάχων. Μ' ἔλες τίς δικαιολογίες ποὺ βάλουμε ἀρχὴ ἀρχὴ, τώρα στὸ τέλος δὲ βραστῆμε νὰ μὴ γράψουμε, ὅπως κ' οἱ καλόγεροι ἀντιγραφιάδες τοῦ παλιοῦ καιροῦ: «Νὰ συχωράτε τὸν γράψαντα, κι ὁ θεὸς συχωρέσει σας».

ΛΥΔΟΣ ΠΟΛΔΒΡΟΣ

ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ-ΚΟΥΚΛΑΡΑ

(Ὁδὸς Σταδίου 42)

Βρίσκονται ὅλα τὰ φιλολογικὰ, νομικὰ, ἰατρικὰ, καθὼς καὶ ὅλα τὰ βιβλία τὰ γραμμένα στὴ δημοτικὴ.

ΨΥΧΑΡΙΗ Ἀγνή—Ἄνθιμο τοῦ Γιαννίρη — Στὸν ἴσκιον τοῦ Πλατάνου (δρ. 1,50 τὸ ἔνα),

ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ. Ἀρχισυντάχτης — Ἀπόγονοι (δρ. 1 τὸ ἔνα),

ΣΠ. ΜΕΛΑ. Τὸ χαλασμένο σπίτι (δρ. 1).

ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΝΕΙΡΟΥ (*)

Χυνόπωρο

Μέσ' στοῦ Γυαλοῦ τοῦ διάφανου τὸ γυαλιζένιο δίχτυ
Πλεγμένη ἡ Ἀχτίνα ἐσπάραξε καὶ στὰ χαλίκια
[ἐπνίχτη
Καί, νά, ἡ Βροχοῦλα ἡ σιγαλίη θλιμμένα τήνε κλαίει,
Κρινάκια ὁ Φλοῖστος τῆς φορεῖ καὶ μυρολόι τῆς λέει.

Ἡ νικημένη

Πῆρε ἡ Ἀγάπη ἡ ἀνίκητη τῆ νικημένη Δόξα,
Καὶ σὰν περνοῦνε ἀπ' τῆς καρδιάς τὰ αἱματο-
[μένα τόξα
Τῆς λέει :— Ἐδῶ μ' ἐνίκησε τοῦ πόθου ἡ ὄρη
[καὶ ἡ θλίψη.
Μὰ ἡ Ἀγρίπνια του μὲ ἀπόκαμε, στιγμὴ χωρὶς
[νὰ λείπει !

Στιγμές

Τὸ Μεσονύχτι ἀστέρينو μὲ τὸ Αὔριο ἀνταμόνου
Καὶ ἀγάπη αἰώνια ὅπου βρεθοῦν τὴν ἴδιαν ὄρα
[ὁμόνον...
Μὰ νὰ οἱ Στιγμές σταμάξια τους χωρίζουνε τοὺς
[δυό τους.
— Τοὺς φτάνει τέτοιο ἓνα Φιλί, παντοτεινὰ πι-
[στό τους.

Ναυάγιο

Τὸ χαραβιάκι ἀνάρμενο κοιμάται δίχως ἔννοια
Στῆς Ξέρας τῆς ἀπόκοιμης αὐτῆ τῆ μαρμαρένια·
Καὶ ἡ Ξέρα ἡ μάγισσα κρατεῖ στὰ στήθη της τὸ
[Ναῖτη,
Ποῦ ὄλοι θαροῦνε ἀγύριστα, πῶς στοὺς βυ-
[θούς ἐθάφτη.

Μαγικὸ τρεχαντηράκι

Φῶς μέσ' ἀπὸ τ' ἀστέρηνα νησάκια, ἰδέες, θὰ πάρει
Τρεχαντηράκι μαγικὸ τὸ τριήμερο φεγγάρι,
Καὶ ὀλόγιομο ὄλο του τὸ φῶς τῆς Νύχτας σὰν
[χαρίσει,
Δίχως πανάκι, ἀνάλαφρο, καὶ πάλι θάρμενίσει.

(*) Κοιτάξε ἀριθ. 523, 524, 525 καὶ 526.

Σὲ βράχο γυναικοπρόσωπο

Τοῦ Ναῖτη ἀργοσυλέψανε τὸ πεθαμένο ταίρι
Στοῦ Κάβου, λές, τὸ ξέγγαντο τὸ Κῦμα μὲ τὸ Ἀγέρι,
Χρόνους καὶ χρόνια, ἀνόφρα, μὲ ἀνεμισμένη κόμη
Ποῦ διακροσμένη ἐπρόσμενε, μηδὲ τῆς ἦθε ἀκόμη.

Σὰν μοιρολόγι

Βράχη, ποῦ ὀρθώστησε ὁ Καιρὸς καὶ ἐσμύλεψε τὸ
[Κῦμα,
Λέω νῆνια τὸ καθένα τους ναῖτη ἄμοιρου τὸ μνήμη,
Καὶ ἔτσι, σιμά τους, καθιστὰ βράχη ἄλλα ἀφο-
[δαρμένα
Τὰ ὅσα κορμάκια λυγερὰ κλαῖν, τώρα σκεβρωμένα.

Τὸ παράπονο

Μὲ ἐπῆρε τὸ Πυράπονο πρὸς τοῦ γυαλοῦ τὴν ἄκρη
Καί, δείχνοντάς μου στὸν ἀφρὸ τοῦ πόθου τὸ πουλί,
Μοῦ λέει :— Καλέ μου, ἀνόφρα δὲ στάει ποτὲ τὸ
[δάκρυ :
Λιψαίει ἡ Καρδιά καί, πίνοντας, λέει νῆταν πιὸ
[πολύ. . .

Στὸν πικραμένο πο' ντῆ

Νεροσυρμές οἱ ἡμέρες του, θολὰ ποτάμια οἱ χρόνοι
Καὶ καλαμιές στοὺς ὄχτους των οἱ ἀξέχαστοί του
[οἱ πόνοι·
Καὶ ἄν, κάπου-κάπου, εἶναι οἱ χαρὲς διαφνοῦλες
[οἱ ἀνθισμένες,
Μὲ δάκρυ ἀργοποτιζόνται καὶ ἀνθοῦνε πικραμένες.
Μὰ ἐσύ, ὦ ψυχὴ του, παίρνει αἰλούς ἀπ' τὸ
[γυρτὸ καλάμι,
Καὶ εἶναι ἡ δαρνοῦλα πι' ὄμορφη στὴν κόμη ἀπ'
[τὸ σφεντάμι. . .

Τὰ τάματα

Στὸ Νέο τῆς Νίκης μας Ναῶ,
Ποῦ ἀκοίμητη τοῦ Νοῦ ἡ λαμπάδα
Τόνη φωτάει,
Θωρῶ Παρθένο τὴν Ἑλλάδα
Μονάκριβό της τὸ Λαὸ
Στὴν ἀγκαλιά Της νὰ κραταίει·

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ «ΜΟΥΣΙΚΗ»
ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΥΛΗΣ
 13-15 *Λτοά Ἀρσακίου* 13-15

ΑΘΗΝΑΙ

Δι' ἄσμα καὶ κλειδοκόμβελον

ΣΠΥΡΟΥ ΣΑΜΑΡΑ

Ἀπὸ τῆν ὑπερέττα «**ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΝ ΠΟΛΕΜΩ**»

240 - Ὁ Παρᾶς	Δρ. 1.50
241 - Σερνατίνα τοῦ Μπεμπέ	» 1.50
242 - Νύχτα τ' Ἀπρίλη (Romance Δευκῆς)	» 1.50
243 - Πεταλοῦδα (βάλς διὰ μόνον πιάνο)	» 1.
247 - Δευκῆ - Πεταλοῦδα (Duetto)	» 1.50
248 - Ἐρασμία - Πολυδευκῆς (tango)	» 1.50

N. KOKKINOU

195 - Μ' ἀρᾶσι (πόλκα)	» 0.80
59 - Γελαστή - Χαρωπῆ	» 0.70
189 - Μονάκριση	» 0.50
200 - Σ' ἀγάπηρα μικρούλα μου	» 0.50
201 - Ἔχε γαϊά	» 0.70
87 - Τὸ φτωχὸ μου λουλοῦδι	» 0.70

Γ. ΣΑΜΑΡΤΖΗ

192 - Ἡπειρος (ἰμβατήριον)	» 1.
----------------------------	------

ΠΡ. ΘΑΙΡΑΚΗΣ

65 - Sans façon	» 0.80
-----------------	--------

Βγῆκε ἡ μελέτη τοῦ

ΙΔΑ : «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

Ἐκδόση τοῦ περιοδικοῦ «Γράμματα» τῆς Ἀλεξάνδρειας καὶ πωλεῖται 50 λεπτά στὴ γραφεῖα μας καὶ στὸ Βιβλιοπωλεῖο Βασιλείου --Κουκλάρα (ὁδὸς Σταδίου 42).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΟΙΗΤΕΣ ΜΑΣ

Τὰ «ΓΡΑΜΜΑΤΑ» (POB 1146, Alexandrie Égypte) παρακαλοῦν τοὺς ποιητὲς μας νὰ στείλουν τὰ βιβλία τους γιὰ μιὰ μεγάλη μελέτη πού ἐτοιμάζουν γιὰ τὴ σύγχρονη Ἑλληνική ποίηση, πού θὰ δημοσιευτεῖ Ἑλληνικά, Γαλλικά καὶ Ἑγγλέζικα.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΑΧΙΣΤΗ ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ ΔΙΑ ΝΕΑΝ ΥΟΡΚΗΝ ΓΡΑΜΜΗ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ Α. ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ

Τὸ θαλάμηγόν Ἑπερωκᾶνιον (ἀπαρμιῶλλον πολυτελείας καὶ ἀνέσεως)

“ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ,,

ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙ ΕΚ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΜΕΣΩ ΚΑΛΑΜΩΝ - ΠΑΤΡΩΝ) ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ ΔΙΑ ΝΕΑΝ - ΥΟΡΚΗΝ

Τὴν 3 Ἰουνίου

Δι' ἐπιβάτας, εἰσιτήρια καὶ περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον :

Ἐν Ἀθήναις Γραφεῖα Γεν. Διευθύνσεως. Ὅδὸς Ἀσελλοῦ ἀριθ. 1.

Ἐν Πειραιεῖ Γενικὸν Πρακτορεῖον. Ὅδὸς Πίλωνος 44 (ὄπισθεν Ἀγ. Τριάδος)

ΣΗΜ. Οἱ θέλοντες νὰ ἐξασφαλίσωσι θέσεις ἀνάγκη νὰ δηλώσωσι ταύτας ΕΓΚΑΙΡΩΣ εἰς τὰ Κεντρικὰ Πρακτορεῖα τῆς Ἐταιρίας καὶ τοὺς κατὰ τόπους ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΜΕΝΟΥΣ ἀντιπροσώπους.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΝΤΕΣ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΤΜΟΠΛΟΙΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΤΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΣΗΜΑΙΑΝ
 ΜΕΓΑΛΥΝΕΤΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ.

Και στην Εικόνα Της μπροστά,
Με την αιμάτινη πορφύρα,
Τάματα χλία :
Μυρόβλητα Ἡρώων δασά,
Ματάκια ἀφίλητα και χείλια,
Καί, ἀπάνον ἀπάνον, ταιριαστά
Πέννα, Σπαθί, Κουπί και Λύρα.

Σπέτσες 1.5.1914 ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΙΦΑΛΤΗΣ

© Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Παρακαλούνται οί νέοι που αποτελούνε την «Ὀργάνωση τῶν νέων» νάρθουνε αὔριο Κεριακή, στις 10 τὸ πρωί, στὸ γραφεῖς τοῦ «Νουμά». Ἦν τὸς μιλήσει ὁ κ. Δ. Ταγκέπουλος.

— Παρακαλοῦμε τὸν κ. Ἐμ.Ι.Κισθίνιο,Καστελ-
λοριζιώτη, νὰ μᾶς κανονίσει τὸ λ|σ|μὸ του, γιατί θ' ἀναγκαστοῦμε, με λύπη μας, νὰ ἱστορήσουμε στὸ «Νουμά» φαρδιά πλατικὴ ἔλη τῆ λυπηρῆ ὑπόθεσης Ἦτσι ἐλπίζουμε νὰξιωθοῦμε μιὰ περιπόθητη ἀπάν-
τηση στὰ τόσα γράμματά μας.

— *«Αἱ Ἀθήναι θὰ τὸν ἀπολαύσουν ἐπὶ δεκαήμερον τὸν Ὑπέροχον».* Πρόκειται γιὰ τὸν κ. Ζ. Παπαντωνίου, πού, ἐπιτέλους, ἂ σέβεται τὸν ἑαυτό του ὀφείλει νὰ πάει νὰ πέσει σιὰ πόδια τοῦ κ. Γαβριηλίδη και νὰν τονέ θεο-
μοπαρακαλέσει νὰ σταματήσῃ πιά τὸ μασκάρεμα ποῦ τὸ-
σον καιρὸ τώρα συστηματικὰ τοῦ κάνει ἡ «Ἀκρόπολη».

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Σπ. Περ. Κέρκυρα. Λάβαμε τὴ συντρομὴ τοῦ 1914 κ' εὐχαριστοῦμε. — κ. Γ' Ζερ. Καλκούτα. Λάβαμε τὴ συν-
τρομὴ τοῦ 1914 κ' εὐχαριστοῦμε — κ. Χάρη Α. Θεοχάρη.
Ἀπὸ τὰ ἐπιγράμματα δημοσιεύουμε δὴ ἕνα δυό, τὰ καλύ-
τερα.

1

Στὸ μεγαλόκοσμο μπουρεῖς
νὰ ζεῖς — τί ἔτσι τόχει —
χωρὶς κεφάλι, μὰ νὰ ζεῖς
χωρὶς καπέλο, ὄχι !

2

(Σὲ δάσκαλο)
Ἦθελα τόσα νὰ σοῦ πῶ,
μὰ σκέφτηκα καλύτερα
και γράφω μόνο : *Γέννησε*
ἡ φύση μεγαλύτερα !

ΤΟ «ΚΡΟΝΙΟΝ»

(κάτου ἀπὸ τὸ Ἀρσάνειο)

τὸ τελειότερο, καθαρότερο και φτηνότερο

ΚΟΥΡΕΙΟ ΚΑΙ ΜΥΡΟΠΩΛΕΙΟ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ : ἘΚΛΟΓΑὶ ΑἴΘΟ ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ. 1911. Δρ. 4· ἐπὶ ἐκλεκτοῦ
χάρτου Δρ. 6. Μετὸ βιβλίον τοῦ αὐτοῦ ὁ σοφὸς καθηγητὴς
μᾶς δίνει τὸ πολὺτιμο βιβλίον ποῦ μᾶς ἔλειπε, μιὰ συλλογὴ
δηλ. ἀπὸ δημοτικὰ τραγούδια, διαλεγμένα μ' ἐπιμέλεια
και μ' ἐπιστημονοσύνη, σὰν κάθε λαογραφικὴ ἐργασία ποῦ
βγαίνει ἀπὸ τὰ χεῖρα τοῦ κ. Πολίτη. Πῶς δοῦλεψε ὁ κ.
Πολίτης φαίνεται ἀπὸ ἕναν παράγραφο τοῦ σύντομου προ-
λόγου του : «Τὰ δημόδη ἄσματα σπανίως περιέρχονται εἰς
τὸν ἐκδότην ἕρεια· αἱ ἀπὸ ἀπληραγμένα πλημμελειῶν. Ὁ τρα-
γουδιστὴς ἄλλοτε μὲν δὲν τελειώνει ὅλον τὸ ἄσμα ἢ παρα-
λείπει στίχους αὐτοῦ, ἄλλοτε δὲ αὐτοσχεδιάζων ἀντικαθι-
στῆ λησμονηθεῖσαν λέξιν ἢ φράσιν και ἄλλοτε πάλιν πα-
ραπλανώμενος ἐξ ὁμοίων ἐννοιῶν ἢ λέξεων συμφύρει στί-
χους διαφόρων ἁσμάτων. Ὅταν λοιπὸν δὲν ἔχωμεν εἰμὴ ἕν
κείμενον τοῦ ἁσματος, ὀφείλομεν κατ' ἀνάγκην νὰ παρα-
λάβωμεν αὐτὸ κολοβὸν και παρεσθαρμένον. Ἄν δ' ὅμως
ὑπάρχουν πλείονες παραλλαγὰι τοῦ αὐτοῦ ἁσματος ἢ ἑπα-
νόρθωσις τῶν ἐλλείψεων εἶναι δυνατὴ, διότι αἱ διάφοροι
παραλλαγὰι συμπληρώνουν ἢ δι.ρθώνουν ἀλλήλας. Ἡ
ἐργασία μιν εἶναι ὡς ἡ τοῦ ἐκδότου φιλολογικοῦ κειμένου,
ὅστις ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐν τοῖς χειρογράφοις γραφῶν τὸ
ἐπεξεργάζεται, περιοριζόμενος εἰς μόνην τὴν ἀποκατάστα-
σιν (recensio και μὴ ἀποτομῶν διόρθωσιν (emendatio)).»

Ἦρέπει νὰ παραβάλετε τὴν ἐκδοσὴ αὐτὴ μετ' ἄλλες προ-
ηγούμενες, και μάλιστα μετ' μιὰ καραγκιόζικη τοῦβγαλε δὴ
και λίγα χρόνια ὁ Λιγαπόλας και βουλευτὴς κ. Σπ. Θεο-
δωρόπουλος, γιὰ νὰ μολογήσετε πῶς πρώτη φορὰ βγήκαν
τὰ δημοτικὰ μας τραγούδια ὅπως τοῦς ἀξίξε νὰ βγοῦνε.

Στὰ περισσότερα τραγούδια τῆς συλλογῆς ὑπάρχει πρό-
λογος μετ' ἱστορικὰ τοῦ τραγουδιοῦ και ἀκολουθοῦνε ση-
μειώματα ποῦ ἐξηγοῦνε τίς κάπως σπάνιες και ἀσυνειθιστές
λέξεις. Και κάτι ἀκόμα : Τὸ βιβλίον αὐτὸ, τὸ ἐθνικὸ
βγήκε μετ' τὴν ὀλικὴ συντρομὴ τοῦ κ. Ἀλεξ. Παλάη.

ΛΑΪΚΟΣ

ΜΥΘΟΙ ΤΟΥ TRILUSSA

ΤΟ ΝΕΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ

Τὸ Λιοντάρι, ὁ βασιλιάς τοῦ ρουμανικοῦ, ἔδωκ'
ἐντολὴν στὴν Ἀλεποῦ νὰ σκηματίσει Ἰπουργεῖο.
Κάλεσε λοιπὸν ἐλόγου τῆς βλα τὰ ζᾶ, ἔξὸν τὸ χοῖρο,
— Ἰπουργεῖο σ' αὐτόνε ; εἶπε. Ἄ, μπά! μπά!
Δὲν τονέ θέλω !... Εἶναι πολὺ βρώμικος.

— Ἄκου νὰ σοῦ πῶ ! τῆς λέει ὁ σκύλος. Και
μένα δὲ μ' ἀρέσει... Δὲν τὸν ἔχτιμῶ καθόλου και
ξέρω πῶς εἶναι μιὰ μεγάλη νούλα... Μὰ τί τὰ θές !
Ἀνάγκη νὰ τὸν πάρεις στὸ Ἰπουργεῖο σου γιὰ νὰ
χεῖς τὴν ὑποστήριξη τῆς πλειονοψηφίας!...

Μετάφραση Κ. ΤΡΙΚ...